

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) ของนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง กองพลทหารราบที่ 9 จังหวัดกาญจนบุรี โดยผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. แนวความคิดการฝึกอบรมและวิธีการประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรม
3. แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติด
4. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของทหารกับการดำเนินโครงการ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ค่ายฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต (เกษตร โยธิน)
5. หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมในโครงการ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) 6 รายวิชา
6. โครงการ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองพลทหารราบที่ 9
7. ตัวแปรที่มีผลกับความคิดเห็น
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคิดเห็น

1.1 ความหมายของความคิดเห็น

มีนักวิชาการหลายท่านได้สรุปความหมายและคำนิยามของความคิดเห็น ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย อาทิเช่น พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2532 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2532 : 246) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นข้อพิจารณาว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม

กู๊ด (Good. 1973 : 339) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกประทับใจ ความนึกคิด ความเชื่อ การตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าถูกต้องหรือไม่

โคลาสา (Kolasa. 1969 : 386) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็น เป็นการแสดงออกของแต่ละคนในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเป็นการประเมินผล (Evaluation) สิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ส่วนทัศนคตินั้นเป็นความโน้มเอียงในการแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งอื่น ๆ สถานที่แวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบก็ตาม

เมียร์ (Maier. 1955 : 54) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นเป็นการประเมินค่า (ไม่ใช่เป็นการพรรณนา) ของเหตุการณ์จริงเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือพฤติกรรมหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ โดยการประเมินค่าหรือแปลความหมายที่ได้แสดงออกมา จะได้รับอิทธิพลจากเจตคติ และความคิดเห็นเป็นการสะท้อนหรือการแสดงออกของเจตคติ

วาลเมน (Wahlmen. 1973 : 34) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นภาวะของจิตใจที่ผ่านประสบการณ์แล้วเกิดการเรียนรู้และผลักดันให้เกิดความคิด ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

เบสท์ (Best. 1977 : 169) กล่าวว่า ความคิดเห็นคือการแสดงออกทางด้านความเชื่อและความรู้สึกของแต่ละบุคคลโดยการพูด

อิสแซค (Issak. 1981 : 203) ให้ความหมายความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับทั่วไป โดยปกติแล้วความคิดเห็นแตกต่างจากเจตคติ คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะขณะที่เจตคติจะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป มีความหมายกว้างกว่า

โคเลสนิค (Kolesnik. 1970 : 320) ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งการตัดสินใจจากการประเมินค่า (Evaluation judgement) หรือทัศนะ (Point of view) เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และความคิดเห็นย่อมได้รับอิทธิพลของทัศนคติ

อุทัย หิรัญโต (2531 : 80-81) ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็นของคนมีหลายระดับคือ อย่างผิวเผินก็มี อย่างลึกซึ้งก็มี สำหรับความคิดเห็นที่เป็นทัศนคติ (Attitude) นั้นเป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งและติดตัวไปเป็นเวลานาน เป็นความคิดเห็นทั่ว ๆ ไปไม่เฉพาะอย่างซึ่งมีประจำตัวของบุคคลทุกคน ส่วนความคิดเห็นที่ไม่ลึกซึ้งและเป็นความคิดเห็นเฉพาะอย่างและมีอยู่เป็นเวลาสั้น ๆ เรียกว่า Opinion เป็นความคิดเห็นประเภทหนึ่งที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐานที่เพียงพอแก่การพิสูจน์ มีความรู้แห่งอารมณ์น้อย เกิดขึ้นง่ายแต่สลายเร็ว

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527 : 1) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออก โดยการพูดหรือการเขียนเกี่ยวกับเจตคติ ความเชื่อหรือค่านิยมของบุคคล

สุชาติ ฐิติระวีวงศ์ (2541 : 8) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นที่แสดงออกทางด้านความเชื่อ ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจจะเป็นการพูดหรือการเขียนก็ได้ โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม เป็นส่วนช่วยในการแสดงความคิดเห็น

การสำรวจความคิดเห็น เป็นการสำรวจความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ละคนจะแสดงความเชื่อ ความรู้สึกใด ๆ ออกมาโดยการพูด การเขียน และการสำรวจความคิดเห็นจะ

เป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นไปตามความพอใจของผู้ร่วมงาน

ทวี เสรามัญ (2520 : 4) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสถานการณ์ เป็นต้น ความคิดเห็นอาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้นก็ได้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 3) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นถือได้ว่าเป็นการแสดงออกทางด้านทัศนคติอย่างหนึ่ง แต่การแสดงความคิดเห็นมักจะมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบและเป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม (2520 : 104) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติ เราไม่สามารถแยกความคิดเห็นและทัศนคติออกจากกันได้ เพราะความคิดเห็นและทัศนคตินั้นมีลักษณะคล้าย ๆ กัน แต่ความคิดเห็นแตกต่างจากทัศนคติตรงที่เป็นความพร้อมทางจิตใจที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ที่อาจแสดงออกมาได้ทั้งคำพูดและการกระทำ แต่ไม่เหมือนกับความคิดเห็นตรงที่ไม่ใช่สิ่งเร้า ที่จะแสดงออกมาได้อย่างเปิดเผยหรืออย่างตรง ๆ และไม่มีความรู้สึกซึ่งเหมือนกับทัศนคติ

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2532 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2532 : 246 – 247) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น คือ ทัศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นใจประเด็นหนึ่ง

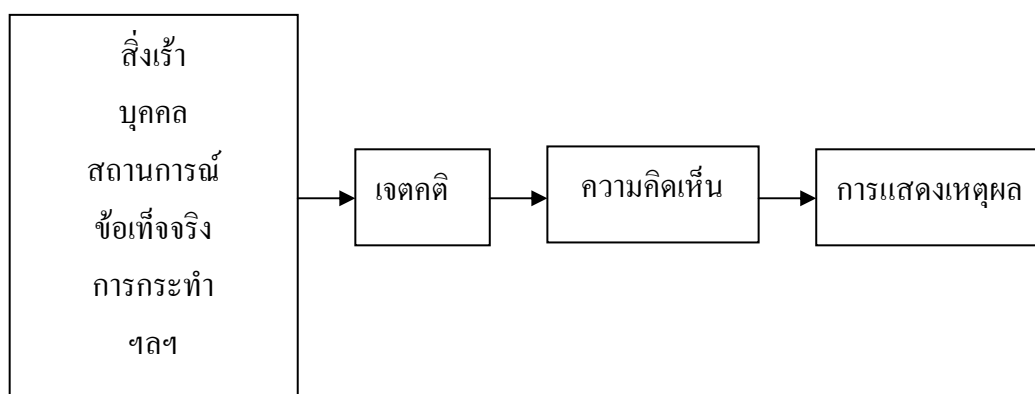
จากคำนิยามและความหมายของความคิดเห็นดังกล่าว สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกด้านความคิด ความเชื่อ หรือความรู้สึก ภาวะจิตใจที่ผ่านประสบการณ์แล้วเกิดการเรียนรู้ ที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เป็นการพูดหรือเขียนที่มีลักษณะของการตีความหรือลงมติ โดยอาศัยประสบการณ์ความรู้และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ว่ามีความเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

1.2 เจตคติและความคิดเห็น

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527 : 1) กล่าวว่า ความคิดเห็นไม่เหมือนกับเจตคติ ที่ไม่จำเป็นต้องแสดงความรู้สึก อารมณ์ หรือแม้แต่กระทั่งการแสดงพฤติกรรม ที่จะตอบสนองหรือไม่ตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เป็นเพียงคำพูดพร้อมเหตุผลที่บุคคลคิดขึ้นมา และถ้ามีคนไม่เห็นด้วย บุคคลนั้นก็เปลี่ยนคำพูดดังกล่าวได้ เช่น บุคคลหนึ่งมีความคิดเห็นขัดแย้งกับกลุ่มและยกเหตุผลมาอธิบาย ในที่สุดกลุ่มนั้นยอมเปลี่ยนความคิดเห็นคล้อยตามได้

สุชาดา วิจิระวิวงศ์ (2541 : 9) กล่าวว่า เจตคติ เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นอยู่มาก ความคิดเห็นหรือการแสดงออก ซึ่งพิจารณาณามที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะความคิดเห็นมี

ความหมายที่แคบกว่าเจตคติ เพราะความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง และเจตคติของบุคคล ในขณะที่เจตคติแสดงภาพความรู้สึกทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิดเห็นจะเป็นการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยเฉพาะเจตคติของบุคคลสามารถกำหนดหรือชักนำให้บุคคลอื่น ๆ เห็นคล้อยตามเจตคตินั้น ๆ ได้ ไม่ว่าข้อเท็จจริงจะเป็นเช่นใด ตัวอย่าง คนที่มีเจตคติดำเอียงต่อปัญหาเรื่องเชื้อชาติ ไม่ว่าคนที่มีเชื้อชาตินั้นจะทำตัวอย่างไรก็เห็นเป็นสิ่งไม่ดี เช่น ถ้าเรามีเจตคติต่อพวกยิวในทางที่ไม่ดี เนื่องจากเราเคยอ่านหนังสือซึ่งเขียนไว้ว่าพวกยิวเป็นพวกเห็นแก่ตัว ดังนั้นถ้าเห็นใครมีพฤติกรรมเห็นแก่ตัวก็จะเรียกพวกนั้นว่ายิว เป็นต้น ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของเจตคติทำให้เราคิดเห็นอย่างนั้น เจตคติทำให้พฤติกรรมของคนเปลี่ยนแปลงไป เราไม่อาจบังคับได้ หรือห้ามบุคคลไม่ให้มีเจตคติได้ เพราะทุกคนมีความคิดเห็น ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ดังนั้นเราจึงไม่ควรสกัดกั้นไม่ให้บุคคลมีเจตคติ แต่เราจะต้องพยายามปรับเจตคติของบุคคลเกี่ยวข้องกับเรื่องชอบหรือไม่ชอบ และเกี่ยวกับอารมณ์ของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ (ดังปรากฏตามแผนภูมิด้านล่าง) ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า เจตคติ ความคิดเห็น และการแสดงเหตุผล โดยจะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นเกิดจากการแบ่งข้อเท็จจริง หรือสิ่งที่ได้พบได้เห็นมา แต่ลักษณะการแบ่งข้อเท็จจริงนั้น ๆ ย่อมเป็นไปตามเจตคติของบุคคล และเมื่อบุคคลถูกถามว่าทำไมจึงมีความคิดเห็นอย่างนั้น เขาก็พยายามให้เหตุผลตามที่เขาคิด

ภาพประกอบ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า เจตคติ ความคิดเห็นและการแสดงเหตุผล

ที่มา : สุชาติา ฐิติระวีวงศ์. 2541 : 10

1.3 การวัดความคิดเห็น

เนื่องจากความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติไม่สามารถแยกความคิดเห็นและทัศนคติออกจากกันได้ เพราะว่ามี ความหมายและลักษณะที่ใกล้เคียงกันมาก กล่าวคือ การวัดความคิดเห็น

เป็นการวัดการแสดงออกด้านความคิดหรือความรู้สึกรู้ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย แต่การวัดทัศนคติเป็นการวัดพฤติกรรมภายใน และไม่สามารถสังเกตเห็นและวัดได้โดยตรง จึงต้องอาศัยการวัดจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรืออนุมานจากพฤติกรรมภายนอกและใช้วิธีวัดหลายอย่าง

มอร์แกน และ คิง (Morgan and King, 1977 : 535) ได้เสนอแนะว่า การที่จะให้ใครแสดงความคิดเห็น ควรถามกันต่อหน้าดีกว่าที่จะให้เขามาอ่านข้อความหรือเขียนข้อความ ซึ่งแสดงว่าทั้งสองคนเห็นว่า การสอบถามหรือการสัมภาษณ์ จะดีกว่าการตอบแบบสอบถาม และถ้าใช้แบบสอบถามสำหรับการวัดความคิดเห็น จะต้องระบุให้ผู้ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนด

เบสท์ (Best, 1977 : 171) ได้กล่าวว่า วิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็นก็คือการแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละคำตอบในแต่ละข้อความเพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะอย่างไร

วิเชียร เกตุสิงห์ (2520 : 94 – 97) ได้เสนอแนะว่า การใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ แบบสอบถามประเภทนี้นิยมสร้างตามแนวคิดของ ลีเคอร์ท ซึ่งแบ่งระดับความคิดออกเป็น 5 ระดับ หรือ 4 ระดับ เช่น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนในการให้คะแนนขึ้นอยู่กับว่าจะเป็นปฏิฐานหรือนิเสธ

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) ของนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง กองพลทหารราบที่ 9 ค่ายกาญจนบุรี ว่านักเรียนวิวัฒน์พลเมือง เหล่านี้มีความรู้สึกอย่างไรต่อโครงการนี้เป็นการวัดความรู้สึก จึงใช้วิธีวัดทางตรง (Directive technique)

2. แนวความคิดการฝึกอบรมและวิธีการประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรม

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม

การฝึกอบรมเป็นการปรับปรุงสมรรถนะของบุคคลให้มีมากขึ้น สูงขึ้น มีพฤติกรรมที่ได้มาตรฐานที่หน่วยงานต้องการ คนเรามีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง ฝึกหัดอบรมให้ทำงานต่าง ๆ ที่สูงขึ้นได้ ปัญหาอยู่ที่ว่าเราทำการฝึกอบรมกันหรือไม่ และโครงการฝึกอบรมได้ดำเนินตามหลักการหรือไม่ คำนี้ถึงประสิทธิภาพทางการฝึกอบรมเพียงใด โดยที่การฝึกอบรมจะเกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอน ประสบการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเรียนจากการฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตรงกับหน้าที่การงานที่ผู้นั้นทำอยู่ในชีวิตการทำงาน (วิจิตร อาวะกุล, 2537 : 23)

2.2 ความหมายของการฝึกอบรม

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

มิเชล (Michael. 1962 : 296) กล่าวถึงความหมายการฝึกอบรมว่า หมายถึง กระบวนการที่จะช่วยเพิ่มพูนความถนัดทางธรรมชาติ (Aptitude) ทักษะ (Skill) หรือความชำนาญ ความสามารถ (Ability) ของบุคคลเพื่อให้ปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น

เลียวนาร์ด (Leonard. 1970 : 9) ให้ความเห็นว่า การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมทั้งหลายที่กำหนดขึ้นเพื่อปรับปรุงการทำงานของผูปฏิบัติงาน หรือเจ้าหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น ในขณะที่ดำรงตำแหน่งอยู่

เอดวิน (Edwin. 1966 : 98) กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการของการสร้างเสริมเพิ่มพูนความรู้ และทักษะหรือความชำนาญให้แก่ผูปฏิบัติงาน หรือคนงานแต่ละคนในขอบเขตของการปฏิบัติงานเฉพาะอย่าง

อุทัย หิรัญโต (2531 : 151-152) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผูปฏิบัติงานทั้งในด้านความคิด การกระทำ ความรู้ ความชำนาญ และหน้าที่ต่าง ๆ

วิจิตร อวະกุล (2537 : 23-24) กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริมสมรรถภาพของบุคคลให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลโดยตรงไปยังผลงานของสถาบัน สังคม และประชาชน

พยอม วงศ์สารศรี (2530 : 195) ได้เน้นเกี่ยวกับทัศนคติและความสำเร็จขององค์การเพิ่มขึ้นว่า การฝึกอบรม คือ กระบวนการซึ่งบุคคลได้เรียนเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ซึ่งจะช่วยให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นองค์ประกอบขององค์การให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ฐิระ ประवालพฤษ์ (2538 : 2-3) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า เป็นกระบวนการเสริมสมรรถภาพบุคลากรอย่างหนึ่งในงานพัฒนาบุคคลขององค์การ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานเฉพาะทางที่อยู่ในความรับผิดชอบหรืองานที่องค์การมอบหมายให้สำเร็จ และเกิดผลตามที่ได้ ตั้งเป้าหมายไว้อย่างมีคุณภาพ

กิติ ตยัคคานนท์ (2532 : 95) ให้ความสำคัญกับผลการเรียนรู้หรือการอบรมว่า จะต้องเปลี่ยนแปลงการกระทำหรือพฤติกรรม โดยให้ความหมายของการฝึกอบรมว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อใ้คนเปลี่ยนแปลงการกระทำหรือพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน

เสนาะ ดิยาว์ (2534 : 95) ให้ความหมายว่า หมายถึง กระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้ และมีความชำนาญเพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่ง โดยมุ่งใ้บุคคลได้รู้เรื่องหนึ่งและเปลี่ยน

พฤติกรรมของคนไปในทางที่ต้องการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ดีขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มผลสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์กร

พัฒนา สุจันงค์ (2523 : 28-29) ซึ่งกล่าวถึงการฝึกอบรมว่า หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน

ในส่วนของนักวิชาการต่างประเทศได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้มากมาย เช่น จากความเห็นของนักวิชาการฝึกอบรมดังกล่าว อาจสรุปประเด็นที่เป็นสาระสำคัญของการฝึกอบรมได้ คือ

1. การฝึกอบรมเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเสริมสร้างสมรรถภาพของบุคคล

2. สมรรถภาพของบุคคลที่มีต่อการปฏิบัติงาน มี 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ความรู้ความสามารถ คือ รู้เกี่ยวกับงาน และรู้วิธีทำงาน

2.2 ทักษะหรือความชำนาญ คือ ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน โดยใช้เวลาน้อย แต่ได้ผลงานที่ดี

2.3 ทศนคติ เป็นความรู้สึก หรือความคิดเห็นที่มีต่องานรับผิดชอบ ซึ่งทัศนคติหรือความรู้สึกในที่นี้ต้องการให้เป็นไปในทางบวกหรือทางดี เพราะจะเป็นแรงเสริมให้บุคลากรในองค์กรใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับการสร้างเสริมไปปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับทัศนคติที่กล่าวนี้ อาจรวมไปถึงคุณธรรม จริยธรรม ความมีน้ำใจและความเสียสละในการปฏิบัติงานด้วย

3. ในการพัฒนาสมรรถภาพของบุคคลให้สนองวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร จะต้องเป็นการพัฒนาความรู้และทักษะ ในขอบเขตของการปฏิบัติงานเฉพาะด้าน เช่น การอบรมการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานฝาก – ถอนเงินธนาคาร การอบรมเทคนิคการขายให้แก่พนักงานขายสินค้า ฯลฯ เป็นต้น

4. การฝึกอบรม จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในการปฏิบัติงาน อันเป็นการนำไปสู่การปรับปรุงที่ทำให้ดียิ่งขึ้น เช่น เมื่อคนงานผ่านการฝึกอบรมแล้วมีความเสียสละ ตั้งใจทำงานมากขึ้น ทำงานอย่างเต็มความสามารถ หรือมีการทำความสะอาดเครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ หลังจากการใช้งานและเก็บไว้อย่างมีระเบียบ พฤติกรรมเหล่านี้ก่อนการฝึกอบรมไม่เคยปรากฏมาก่อน ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนี้จะมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร กล่าวคือ ถ้าเป็นงานราชการจะนำความเป็นเลิศ ความมีชื่อเสียงมาสู่หน่วยงาน ถ้าเป็นด้านธุรกิจ ผลสำเร็จ คือ ผลผลิตเพิ่มขึ้น กำไรสุทธิมากขึ้น

2.3 ประเภทของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมบุคคลทำได้หลายวิธี นับตั้งแต่การให้การศึกษาขั้นต้น ไปจนถึงระดับสูง โดยอาศัยโรงเรียนที่มีอยู่ หรือมีการอบรมระหว่างการทำงานเพื่อเตรียมคนในหน่วยงานให้พร้อมในการทำงาน โดยที่การฝึกอบรมสามารถแบ่งได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้ (วิจิตร อาวะกุล. 2537 : 82-86)

1. การฝึกอบรมก่อนการทำงาน (Pre – service training or Pre – entry training) หมายถึง การศึกษาวิชาความรู้พื้นฐานในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการจัดหลักสูตรให้สนองความต้องการของตลาดแรงงาน ตรงกับความต้องการของหน่วยงาน

2. การอบรมปฐมนิเทศ (Orientation) เป็นการอบรมให้แก่บุคคลที่เข้ามาทำงานใหม่ที่ได้รับบรรจุเข้าทำงานในระยะแรก ยังไม่รู้อะไรที่เกี่ยวกับงาน เป็นการแนะนำให้พนักงานที่บรรจุได้ทราบเกี่ยวกับองค์กร ทั้งในด้านโครงสร้างและวิธีการทำงาน

3. การฝึกอบรมก่อนเข้าทำงาน (Induction training) จะเป็นการฝึกอบรมก่อนส่งตัวเข้าทำงาน หรือส่งตัวไปปฏิบัติงานในท้องที่เฉพาะแห่ง ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานมีความรู้ในเรื่องของงาน ลักษณะงาน เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญในประสบการณ์เบื้องต้นของสาขางานนั้น

4. การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติการหรือประจำการ (In – service training) หมายถึง การจัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ งานในหน้าที่ที่ตนทำให้มากยิ่งขึ้น เช่น การอบรมพัฒนาระยะสั้น การสัมมนา เพื่อเป็นการเพิ่มเติมความรู้ใหม่ให้กับผู้กำลังปฏิบัติงาน

5. การฝึกอบรมเฉพาะเรื่อง เฉพาะวิชา (Specific training) เป็นการอบรมเทคนิค ปลีกย่อย หรือเป็นรายละเอียดเฉพาะเรื่อง เป็นการอบรมรายละเอียดเฉพาะเรื่องที่ทำเป็นพิเศษของหน่วยงาน เพื่อเสริมงานหลักให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

6. การอบรมพิเศษ (Special training) เป็นการอบรมรายการพิเศษ ที่นอกเหนือไปจากการอบรมหลักขององค์กรทั้ง 5 ข้อ เช่น การอบรมอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย อบรมลูกเสือชาวบ้าน

จากการจัดแบ่งประเภทของการฝึกอบรมทั้งหมด 6 ประเภทข้างต้น โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองพลทหารราบที่ 9 ได้นำวิธีการอบรมประเภทที่ 6 คือ การอบรมพิเศษ มาใช้กับนักเรียนวิวัฒน์พลเมือง เพราะเป็นการอบรมที่จัดเป็นการเฉพาะทั้งหน่วยงาน ตลอดจนวิทยากรและบุคลากรที่เข้ารับการอบรมก็เป็นการเฉพาะทั้งสิ้น

2.4 การประเมินผลการฝึกอบรม

2.4.1 วิธีการประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรม

ในการประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรมนั้น ได้มีวิธีการประเมินผลอยู่หลายวิธีด้วยกัน ซึ่งแตกต่างกันออกไปตามทฤษฎีหรือกรอบความคิด (Conceptual framework) ของนักวิชาการแต่ละท่าน อย่างไรก็ตาม กรอบความคิดที่ได้จำแนกวิธีการประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรมและได้รับความนิยมนมากที่สุดได้แก่กรอบความคิดของนักวิชาการที่ชื่อ เคิร์กแพทริก (Kirkpatrick) สำหรับกรอบความคิดของ เคิร์กแพทริก นั้น ได้จำแนกวิธีประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรมออกเป็น 4 ระดับด้วยกัน คือ

ระดับที่หนึ่ง การประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม (Evaluating trainee reactions) ซึ่งหมายถึงการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อโครงการฝึกอบรม วิทยากร วิธีการฝึกอบรม เนื้อหาสาระของการฝึกอบรม รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม เป็นต้น โดยใช้แบบสอบถามประเมินว่าเรามีความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่อย่างไรต่อการฝึกอบรมที่ได้เสร็จสิ้นลงไปแล้ว การประเมินปฏิกิริยาในลักษณะดังกล่าวมานี้มีประโยชน์อยู่บ้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้ได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับความผิดพลาด หรือจุดบกพร่องของโครงการฝึกอบรม และสามารถนำไปเป็นแนวทางแก้ไขการฝึกอบรมครั้งต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม การประเมินปฏิกิริยานี้ก็มีจุดอ่อนอยู่หลายประการ เช่น ไม่สามารถทำให้ทราบได้ว่าผู้เข้าฝึกอบรมได้รับความรู้มากน้อยเพียงใด เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงนำไปสู่การประเมินในระดับที่สองขึ้นมา

ระดับที่สอง การประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม (Evaluating trainee learning) การประเมินในระดับที่สองนี้ หมายถึง การประเมินว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้อะไรเพิ่มขึ้นบ้างจากการฝึกอบรม โดยการประเมินความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีเทคนิคต่าง ๆ รวมทั้งทักษะที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเพียงใดหลังจากการฝึกอบรมแล้ว ซึ่งอาจจะประเมินได้โดยการทดสอบข้อเขียน เป็นต้น การประเมินในระดับที่สองนี้มีประโยชน์อยู่บ้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้ทราบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่ ซึ่งอาจจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการฝึกอบรมได้ อย่างไรก็ตามการประเมินการเรียนรู้ก็มีจุดอ่อนอยู่มาก เพราะไม่ได้วัดถึงการนำเอาความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมอาจจะมีความรู้เพิ่มขึ้น แต่จะนำเอาไปใช้ได้หรือไม่นั้นไม่สามารถทราบได้จาก การประเมินในระดับที่สองนี้ ดังนั้นการประเมินในระดับที่สองนี้จึงไม่สามารถเป็นเครื่องยืนยันถึงประสิทธิผลของการฝึกอบรมได้อย่างแท้จริง

ระดับที่สาม การประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน (Evaluating behavior change on the job) การประเมินในระดับนี้ หมายถึง การประเมินว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากที่เขากลับไปทำงานแล้วหรือไม่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานอาจจะมีหลายรูปแบบ เช่น การนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปรับใช้ในองค์กร

และเกิดผลดีกับองค์กร การประเมินในระดับที่สามนี้ เคิร์กแพทริก และ ฟิลลิป (Phillips) ได้ชี้ให้เห็นว่ามีความสำคัญมากและเป็นตัวชี้บอกถึงความสำเร็จหรือประสิทธิผลของการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี เพราะว่าการฝึกอบรมถึงแม้จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้เพิ่มมากขึ้นเพียงใดก็ตาม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เขาสามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมานั้นไปใช้ในองค์กรได้ เพราะการที่เขาจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่โดยการนำเอาความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับมานั้น ไปปรับใช้ในองค์กรได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยสิ่งแวดล้อมในองค์กรว่ามีสภาพที่เอื้ออำนวยมากน้อยเพียงใดด้วย หากปัจจัยแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยในการนำเอาความรู้ไปปรับใช้ได้อีกเท่ากับว่าความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมานั้นสูญเปล่า และประสิทธิผลของการฝึกอบรมก็ไม่เกิดขึ้นนั่นเอง

ระดับที่สี่ การประเมินผลที่เกิดขึ้นกับองค์กร (Evaluating results to the organization) ซึ่งหมายถึง การประเมินว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังจากกลับเข้ามาทำงานแล้ว สามารถทำให้เกิดผลในทางบวกต่อองค์กรหรือไม่ การประเมินผลในทางบวกนี้อาจจะประเมินได้หลายรูปแบบ เช่น ประเมินว่าประสิทธิภาพหรือผลผลิตในการทำงานเพิ่มขึ้นหรือไม่ การประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับองค์กร โดยทั่วไปแล้วจะมีการเก็บข้อมูลการทำงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อน และเก็บข้อมูลการทำงานหลังจากที่ได้รับการฝึกอบรม เพราะว่าผลที่เกิดขึ้นกับองค์กรในทางบวกนั้นเป็นเครื่องชี้บอกถึงความสำเร็จหรือประสิทธิผลของการฝึกอบรมได้เป็นอย่างดีนั่นเอง

จากการศึกษาถึง กรอบความคิดในการประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรมตามทฤษฎีของ เคิร์กแพทริก จะเห็นได้ว่า วิธีการประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรมสามารถนำไปเป็นเครื่องชี้วัดถึงประสิทธิผลของการฝึกอบรมได้อย่างแท้จริง ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีการประเมินในระดับที่หนึ่ง ซึ่งก็คือ การประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อโครงการฝึกอบรม วิทยากร วิธีการฝึกอบรม เนื้อหาสาระของการฝึกอบรม รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมในที่นี้หมายถึง การประเมินความพึงพอใจของทหารกองประจำการที่มีต่อหลักสูตรการฝึกทหารใหม่ ผู้ฝึกทหารใหม่ วิธีการฝึก เรื่องที่ทำการฝึก และเครื่องช่วยฝึก โดยใช้แบบสอบถามประเมินว่าเขามีความคิดเห็น หรือพึงพอใจหรือไม่อย่างไรต่อหลักสูตรการฝึกทหารใหม่ที่เขาได้ฝึกเสร็จสิ้น ลงไปแล้ว

2.4.2 หลักในการประเมินผลการฝึกอบรม

การประเมินผลการฝึกอบรมเป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายของการฝึกอบรม เพื่อต้องการทราบว่า การดำเนินการฝึกอบรมประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีสิ่งใดบ้างที่ยังเป็นจุดอ่อนหรือข้อบกพร่อง จะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น นอกจากนี้การประเมินยังครอบคลุมไปถึงเรื่อง

ค่าใช้จ่ายว่าผลที่ได้รับกับการลงทุนคุ้มค่าหรือไม่ อย่างไร สิ่งที่จะควรประเมินจึงแบ่งได้เป็น 2 ประเภท (อุทุมพร จามรมาน. 2533 : 25-26) คือ

1. สิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ ความรู้ ผลสัมฤทธิ์จากการอบรม ปฏิบัติงาน เจตคติ ทักษะการปฏิบัติงาน และผลงานภาคปฏิบัติ

2. สิ่งที่เกิดกับโครงการฝึกอบรม ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ประกอบด้วย สิ่งนำเข้า (Input) กระบวนการฝึกอบรม (Process) ผลลัพธ์ (Output) กับปัจจัยที่เกี่ยวกับองค์การว่า มีการเปลี่ยนแปลงเพียงใด

ในการประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมจะต้องประเมินผู้เกี่ยวข้องกับ การอบรมทั้งหมด คือ

1. ผู้เข้ารับการอบรม
2. วิทยากรผู้ให้การอบรม
3. ผู้จัดการฝึกอบรม
4. หน่วยงาน องค์การที่เป็นเจ้าของโครงการฝึกอบรม
5. ผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการฝึกอบรม เช่น ผู้บังคับบัญชา หรือ เพื่อนร่วมงาน ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาในการประเมินผลการฝึกอบรม ดังนี้

1. ความสำเร็จของการฝึกอบรม โดยนำผลที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมเปรียบเทียบกับ วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพียงใด ทั้งในส่วนที่เป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรมทางด้านทักษะหรือการกระทำ และพฤติกรรมทางด้านความรู้สึก

2. ความเหมาะสมของหลักสูตร เพื่อพิจารณาว่าสนองวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรม เพียงใด โดยอาจจะประเมินย่อยลงไปถึงแต่ละเรื่อง ตลอดระยะเวลาที่ใช้ในการจัดอบรม

3. กระบวนการในการจัดฝึกอบรม โดยพิจารณาเกี่ยวกับการบรรยาย หรือถ่ายทอด ความรู้ของวิทยากร การเลือกใช้เทคนิควิธี การจัดกิจกรรม การใช้สื่อและอุปกรณ์สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกและการจัดบริการต่าง ๆ

2.4.3 การดำเนินการในการประเมินผลการฝึกอบรม

การประเมินผลการฝึกอบรมอาจดำเนินการประเมิน เป็น 3 ระยะ (วิจิตร อวาระกุล. 2537 : 23-24) คือ 1) ก่อนการฝึกอบรม 2) ระหว่างการฝึกอบรม และ 3) ภายหลังการฝึกอบรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ก่อนการฝึกอบรมต้องทำการประเมินในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ว่าได้มาตรฐาน สูง ต่ำ เป็นที่พอใจหรือไม่อย่างไร คือ

1.1 สถานภาพการฝึกอบรม ได้แก่

1.1.1 บริเวณ สถานที่ อาคาร อาหาร ห้องอาหาร

1.1.2 ห้องอบรม แสงสว่าง อากาศ โต๊ะ เก้าอี้

1.1.3 อุปกรณ์การสอนโสตทัศนศึกษา

1.1.4 ช่วงระยะเวลาความยาวของเวลาการฝึกอบรม เวลาเรียน บรรยากาศ

เหมาะสมเพียงไร

1.1.5 การคมนาคม พาหนะ ที่พัก หอพัก

1.1.6 สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ได้มาตรฐานหรือไม่

1.1.7 ความสนใจ ทักษะ ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

1.1.8 เจ้าหน้าที่ร่วมดำเนินการฝึกอบรม

1.2 วิทยากรผู้ทำการฝึกอบรม

1.2.1 จำนวนวิทยากรเพียงพอหรือไม่ หาได้ง่ายหรือยากในพื้นที่ๆจัดการ

ฝึกอบรม

1.2.2 คุณวุฒิ ความรู้ ทักษะ ความสามารถได้รับการฝึกหัดอบรมการเป็น

วิทยากร

1.2.3 ประสบการณ์ ความสนใจ ความพร้อม ความสามารถ

1.2.4 ความเหมาะสม การยอมรับของผู้เข้ารับการอบรม

1.2.5 วิธีการสอน แผนการสอน การพัฒนาการสอนอยู่เสมอ

1.2.6 การเตรียมการสอน การใช้อุปกรณ์การสอน

1.2.7 สอนตรงวัตถุประสงค์ การทำประมวลการสอนมีหรือไม่

1.2.8 ความรับผิดชอบการสอน ความตั้งใจในการสอน การตรงต่อเวลา การ

สอนสม่ำเสมอของวิทยากรแต่ละคน

1.3 ผู้เข้ารับการอบรม

1.3.1 มีการคัดเลือก แบ่งกลุ่มที่เหมาะสม มีความจำเป็นต้องอบรม

1.3.2 พื้นฐานความรู้ วุฒิ วัย จำนวน เพศ

1.3.3 ทักษะ ความสนใจ

1.3.4 ความพร้อมที่จะเข้ารับการฝึกอบรม

1.3.5 ความสามารถที่จะเรียนรู้ รับการฝึกอบรม พฤติกรรมที่ต้องการเปลี่ยนแปลง

1.3.6 ความแตกต่างกันของผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคน ในด้านความพร้อมทางร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์ ฐานะทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ

1.3.7 ความกระตือรือร้น (Active) ความสนใจเป็นพิเศษ

1.3.8 ลักษณะพิเศษหรือเฉพาะเจาะจงของกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม ความสามารถพิเศษเฉพาะ

1.4 หลักสูตร

1.4.1 วัตถุประสงค์ของวิชา ในการแก้ปัญหาการฝึกอบรม

1.4.2 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Behavioral objective) ที่คาดหวังว่าผู้เข้ารับการอบรมจะเปลี่ยนไป

1.4.3 รายละเอียดของวิชา เนื้อหาวิชา ยาก ง่าย ทฤษฎี การนำไปใช้ได้เพียงใด ได้ประโยชน์หรือเปล่าประโยชน์

1.4.4 แนวทางการสร้างหลักสูตร หลักเกณฑ์การประเมินผล หรือการทดสอบการวางโครงการที่ใช้สอน

1.4.5 ภาคนปฏิบัติ อุปกรณ์การสอน แบบเรียน ตำรา เอกสารประกอบการเรียน คู่มือปฏิบัติการ สถานที่ มีความพร้อมเพียงใด

1.5 สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในการฝึกอบรม

1.5.1 การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและฝ่ายอื่น ๆ

1.5.2 การจัดสรรงบประมาณเพียงพอ

1.5.3 ได้รับการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกอื่น การบริหารงานในองค์กรนั้น

1.5.4 เครื่องมือ อุปกรณ์ การฝึกอบรมครบครัน

2. การประเมินผลระหว่างการฝึกอบรม มีความมุ่งหมายดังนี้

2.1 ต้องการทราบว่าการจัดการอบรม ผู้อบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เจ้าหน้าที่บรรลุมติวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด

2.2 ต้องการทราบว่าผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปอย่างไรบ้าง

2.3 ต้องการทราบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมบกพร่องในจุดประสงค์ใด ต้องได้รับการช่วยเหลือในการเรียนรู้อย่างไรบ้าง

2.4 เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขการอบรม ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นรายบุคคล หรือรายกลุ่ม หรือจัดการอบรมซ่อมเสริม

2.5 เพื่อการปรับวิธีการสอน วัสดุการเรียนการสอน สถานที่อบรม บรรยากาศการฝึกอบรม หรือข้อบกพร่องในการจัดการฝึกอบรม เพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

ในระหว่างการฝึกอบรมที่ควรประเมิน คือ

1. สถานภาพการฝึกอบรม คือ

1.1 บรรยากาศในห้องอบรม แสงสว่าง อุณหภูมิ การถ่ายเทอากาศ

1.2 ความเหมาะสมของอาคารสถานที่ใหญ่ไป แคบไป ฯลฯ

1.3 ความพร้อมเพียงของอุปกรณ์ เจ้าหน้าที่ ความสะอาดรวดเร็ว

1.4 ความเหมาะสมของช่วงเวลาต่างๆ ในการดำเนินการฝึกอบรม อุปกรณ์ ตำรา ฯลฯ

1.5 การปรับปรุงแก้ไขแผนการฝึกอบรม ให้การฝึกอบรมได้ผลสมบูรณ์ตาม

ความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์

2. วิทยากรผู้ฝึกอบรม

2.1 มีความรู้ ความสามารถในการสอนมากน้อยเพียงใด

2.2 วิธีการสอน ตรงเหมาะสมกับหัวข้อวิชา เนื้อหาสมบูรณ์หรือไม่ เทคนิคในการ

สอน

2.3 การตั้งใจ ใช้จิตวิทยา มนุษยสัมพันธ์พอหรือไม่เพียงไร หรือเป็นผู้ทำให้การ

ฝึกอบรมล้มเหลว

2.4 มีการพัฒนาการสอนมากขึ้นกว่าเดิม เท่าเดิม หรือตกต่ำกว่าเดิมมากน้อยเพียงไร

2.5 ผู้เข้ารับการอบรมมีความพอใจ ไม่พอใจในการสอนที่กำลังดำเนินอยู่อย่างไร

2.6 วิธีการสอน เหมาะสมกับอุปกรณ์ และกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมเพียงไร เพียงพอ

หรือไม่

2.7 จำนวนวิทยากรมีจำนวนมากน้อยเพียงไร

2.8 วิทยากรมีความพอใจในขณะดำเนินการสอนหรือไม่ เพียงไร

3. ผู้เข้ารับการอบรม ควรประเมินในระหว่างการอบรม ดังนี้

3.1 ความสนใจในการรับการอบรม

3.2 พฤติกรรมที่แสดงออกขณะอบรม

3.3 ความเพลิดเพลิน สนุกสนานไปกับการฝึกอบรม

3.4 ความรู้ ทักษะ ทักษะเพิ่มขึ้น

3.5 การแสดงความร่วมมือ หรือมีส่วนร่วมในขณะฝึกอบรม

3.6 แนวความคิดใหม่ ๆ แปลก พิเศษที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกอบรม

3.7 ความสามารถในการนำความรู้เดิมมาใช้หรือเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ได้เพียงไร

3.8 การนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงใช้ให้เป็นประโยชน์แก่การประกอบอาชีพและ

ภาวะแวดล้อมของตน

4. หลักสูตร

4.1 ประเมินตามหลักสูตร ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่

4.2 ความมากน้อยของเนื้อหาวิชา ช่วงเวลาที่จัดไว้เหมาะสมกันเพียงไร

4.3 ความยากง่ายของวิชา เรื่องที่อบรมเหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรมหรือไม่

4.4 การสอน สอนตามประมวลการอบรมหรือรายละเอียดของวิชาที่กำหนดหรือไม่

4.5 มีตำรา เอกสาร ประกอบการอบรมเหมาะสม การแจกจ่าย

4.6 การปฏิบัติ แบบฝึกหัด ได้ผลเพียงไร

4.7 ความเหมาะสมของหลักสูตรที่วัดกับกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม

5. สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในการฝึกอบรม

5.1 ห้องอบรมเหมาะสมหรือไม่ แอ๊ดไป บรรยากาศเหมาะสมแก่การเรียนรู้

ไม่มีเสียงรบกวน

5.2 อุปกรณ์อำนวยความสะดวก เครื่องมือต่าง ๆ ใช้ได้ดี หรือมักมีปัญหา ความพร้อม

5.3 การได้รับความร่วมมือ ช่วยเหลือจากฝ่ายอื่น ๆ เมื่อเราต้องการ

5.4 ความพร้อม ความเหมาะสมอื่น ๆ ตำรา อุปกรณ์ สามารถอำนวยความสะดวก

ทำให้เกิดผลดีในการฝึกอบรม หรือเป็นอุปสรรคทำให้ไม่สามารถดำเนินการฝึกอบรมจนจบหลักสูตร ฯลฯ

5.5 อาหาร ที่พัก อุปกรณ์ ค่าใช้จ่าย ความสะดวกสบายอื่น ๆ เช่น การส่งจดหมาย เบิกเงิน ที่พักผ่อน ฯลฯ

3. การประเมินผลหลังการฝึกอบรม คือ การประเมินภายหลังโครงการฝึกอบรมได้สิ้นสุดลง เป็นการประเมินผลรวม มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่าผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้เพิ่มเติมเพียงไร มีความรู้อยู่ในเกณฑ์ใด ดี พอใช้ หรือยังใช้ไม่ได้จะต้องปรับปรุงการสอน วิธีการฝึกอบรมโดยส่วนรวมหรือเฉพาะเรื่อง เฉพาะวิชาอย่างไรหรือไม่

ความรู้ ความคิด ทักษะคติ ความสนใจ การตระหนักถึงคุณค่า ความซาบซึ้ง ความรู้สึก ฯลฯ การประเมินด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สถานภาพการฝึกอบรม ได้แก่

1.1 บริเวณสถานที่ อาคาร ห้องอาหาร มีอะไรบ้างต้องแก้ไขปรับปรุงหรือไม่

- 1.2 แสงสว่าง ห้องอบรม อากาศ โต้ะ เก้าอี้ ใช้งานได้หรือไม่อย่างไร
- 1.3 อุปกรณ์การสอน โสตทัศนศึกษาพอเพียงหรือไม่
- 1.4 ช่วงระยะเวลาการอบรม ความยาวของเวลาการอบรมยาวไป แน่นเกินไป
- 1.5 บรรยากาศ ความเหมาะสมเป็นไปตามที่คาดหมายหรือไม่
- 1.6 สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เกมส์ สนามกีฬา สถานที่พักผ่อนเหมาะสมหรือไม่
- 1.7 ทัศนคติ ทำที่ความรู้สึก พฤติกรรมที่แสดงออก
2. วิทยากรที่ทำการฝึกอบรม
 - 2.1 ปัญหาเรื่องวิทยากร ความเพียงพอ
 - 2.2 คุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถพอ ไม่พอ
 - 2.3 ประสบการณ์ ความพร้อม
 - 2.4 ความรู้ลึกต่อการสอนที่ผ่านมาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
 - 2.5 ข้อบกพร่องในการสอน การฝึกปฏิบัติ การสอนง่าย – ยากเกินไป
 - 2.6 ความรอบรู้ด้านวิชาการ ทันสมัย ล้าหลัง
 - 2.7 ทักษะ เทคนิค วิธีการ อุปกรณ์ในการสอนเป็นอย่างไร
3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม
 - 3.1 ทัศนคติ ความสนใจ ความพอใจ รักใคร่ กลมเกลียว สัมพันธ์กันดีหรือไม่
 - 3.2 ความกระตือรือร้นสนใจตลอดเวลา ลดลง หรือยิ่งเพิ่มขึ้น
 - 3.3 พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
 - 3.4 ความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้นหรือไม่
 - 3.5 สติปัญญา สังคม อารมณ์เปลี่ยนแปลงไปตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างไร
 - 3.6 การตอบสนอง หรือปฏิกิริยาสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม
 - 3.7 อธิบายทฤษฎี หลักการปฏิบัติได้ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องที่สอน
 - 3.8 ความสนใจค้นคว้าเพิ่มเติม ชักถาม ตอบปัญหาได้ถูกต้องเพียงใด
4. หลักสูตร
 - 4.1 ความเหมาะสมของหลักสูตร การปรับปรุง
 - 4.2 ผู้สอน ผู้เรียน สามารถทำได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด
 - 4.3 สามารถแก้ปัญหาการฝึกอบรมได้หรือไม่
 - 4.4 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่คาดหวังไว้เป็นไปตามที่คาดหวังไว้เพียงใด
 - 4.5 รายละเอียดของเนื้อหาวิชา ยากง่าย

4.6 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถประยุกต์ทฤษฎีได้หรือไม่

4.7 โครงการที่ใช้สอนใช้ได้เพียงใด

4.8 ทัศนคติ อุปกรณ์การสอน แบบเรียน ตำรา เอกสารประกอบการเรียนได้ผลหรือไม่ ระดับใด

5. สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในการฝึกอบรม

5.1 งบประมาณเพียงพอหรือไม่เพียงพอ ตั้งข้อสังเกตเอาไว้ในการจัดการอบรมครั้งต่อไป

5.2 การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกอื่น การบริหารงานได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากฝ่ายต่าง ๆ ดีมากน้อยเพียงไร

5.3 เครื่องมือ อุปกรณ์การฝึกอบรมใช้ได้ดีหรือไม่ มาตรฐานของเครื่องมือ อุปกรณ์ที่นำมาใช้

5.4 สภาพแวดล้อม สังคม อาคาร สถานที่

3. แนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติด

3.1 สภาพปัญหา

ปัญหาที่เกิดจากยาเสพติดเป็นปัญหาสังคมปัญหาหนึ่งที่มีความสลับซับซ้อนมีองค์ประกอบ 3 ประการ ที่เป็นสาเหตุของปัญหา คือ ตัวบุคคล ยา และสิ่งแวดล้อม

3.1.1 ตัวบุคคล

มนุษย์ที่ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมจะต้องประสบกับปัญหา อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกาย ทางอารมณ์ ทางเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ และทางสังคม ผู้ที่ปรับตัวให้เข้ากับเปลี่ยนแปลง หรือสภาพนั้น ๆ ไม่ได้ ก็จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากความต้องการของสังคม และอาจหันไปใช้ยาเสพติดเป็นทางออกในการแก้ปัญหา

3.1.2 ยา

ปัจจุบันมียาชนิดต่าง ๆ อยู่มากมาย ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยตัวของยาเองแล้วนั้นมิได้ก่อให้เกิดปัญหาใด ๆ จนกว่าคนจะนำยานั้นไปใช้ในทางที่ผิด จึงเกิดปัญหาตามมา

3.1.3 สิ่งแวดล้อม

มนุษย์จำเป็นต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคม ปฏิบัติตามกฎหมายเกณฑ์ตามสภาพสังคม มนุษย์ทุกคนจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและสภาพสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่ สภาพแวดล้อมเหล่านี้มีส่วนผลักดันทำให้บุคคลหันไปใช้ยาเสพติดได้

ทั้ง 3 สิ่งนี้ อยู่ร่วมกันได้โดยไม่เกิดปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ถ้าบุคคลนั้น ๆ เข้าใจ การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง เข้าใจเรื่องการใช้จ่าย และเข้าใจเรื่องการป้องกันยาเสพติด

3.2 การป้องกันยาเสพติด

การป้องกันยาเสพติดมุ่งดำเนินการพัฒนาที่ตัวบุคคล โดยจะดำเนินการทุกวิธีการที่จะให้ การศึกษาและเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายให้มีความเข้าใจในเรื่องโทษพิษภัย ของยาเสพติด วิธีการป้องกันยาเสพติด รู้จักตัดสินใจ เลือกทางเลือกที่ถูกต้องและเหมาะสมในการ แก้ไขปัญหา รู้จักวิธีการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความคิดที่ว่า ถ้าบุคคลนั้นมี คุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว ก็เปรียบเสมือนมีเกราะป้องกันให้พ้นจากภัยของยาเสพติด

3.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ชีวิตทุกชีวิตมีค่า ทั้งต่อตัวเอง ต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม ถ้าชีวิตทุกชีวิตดำเนิน ไปอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ตามสภาพสังคม ความเป็นอยู่ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้จักทางเลือกในการแก้ปัญหาชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมก็ไม่เดือดร้อน เรียกได้ว่า คนคนนั้นเป็นผู้มีคุณภาพชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้คนพ้นจากภัยยาเสพติด หรืออาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตก็คือการทำให้คนเป็นคนดีที่มีคุณค่า

3.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

ปัญหา ยาเสพติดไม่ได้เป็นปัญหาของผู้ติดยาเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วย สำหรับผู้ติดยาเสพติดจะบั่นทอนสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ และเป็นที่รังเกียจของสังคม ส่วน ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น พ่อแม่ของผู้ติดยาก็ต้องเป็นทุกข์ เมื่อพบว่ายาเสพติดได้กลายเป็นสิ่งที่ทำลาย อนาคตของลูก ญาติ พี่น้อง เกิดความอายที่สมาชิกในครอบครัวติดยา เพื่อนฝูงหรือครูอาจารย์ข่ม ไม่ต้องการที่จะเห็นเพื่อนหรือลูกศิษย์ของตนต้องได้รับความทุกข์จากปัญหา ยาเสพติด นอกจากนี้ ปัญหา ยาเสพติดยังส่งผลกระทบต่อชุมชนและสังคมด้วย กล่าวคือ ปัญหา ยาเสพติดทำให้ชุมชนและ สังคมต้องสูญเสียบุคคลที่จะช่วยในการพัฒนาประเทศโดยในแต่ละปีรัฐบาลจะต้องทุ่มเทงบประมาณ เป็นจำนวนมาก สำหรับนำมาแก้ไขปัญหา ยาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แทนที่จะนำเอาเงิน ส่วนนี้ไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาประเทศในด้านอื่น

ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด มิให้เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว และสังคม

3.5 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด

การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดนั้น จุดเริ่มต้นคงจะต้องมองการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดนั้น จุดเริ่มต้นคงจะต้องมองการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ตัวเองก่อนแล้วจึงขยาย

การป้องกันไปยังคนในครอบครัวและเพื่อนรอบข้าง ทำยที่สุดจะต้องมองการป้องกันและแก้ไขปัญหา ไปสู่ชุมชนที่ตัวเองอาศัยอยู่

1. การป้องกันและแก้ไขตนเองจากยาเสพติด
2. การป้องกันและแก้ไขครอบครัวของตนเอง จากปัญหาเสพติด
3. ถ้าสมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งติดยาเสพติด จะแก้ไขอย่างไร
4. การป้องกันและแก้ไขชุมชนของตนเองให้ปลอดภัยจากปัญหาเสพติด

1. การป้องกันและแก้ไขตนเองจากยาเสพติด

เยาวชนจำนวนไม่น้อยที่ตกเป็นทาสของยาเสพติด อันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ อาทิ ความอยากรู้อยากลอง ความต้องการให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เป็นต้น ดังนั้น การป้องกันและแก้ไขตนเองของเยาวชนให้ปลอดภัยจากปัญหาเสพติดสามารถกระทำได้ด้วย

1.1 เยาวชนศึกษาหา ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด

ปัจจุบันการแพร่ระบาดของ ยาเสพติดได้ขยายวงกว้าง ไปสู่ประชาชนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา เกษตรกร ผู้ใช้แรงงาน คนขับรถบรรทุก ผู้ให้บริการในสถานเริงรมย์ หรือแม้แต่ดาราศิลปิน จนทำให้ดูเหมือนว่าปัญหาเสพติดคลืบคลานเข้ามาใกล้ตัวทุกที ยาเสพติดที่แพร่ระบาดมีหลายชนิด และได้พัฒนารูปแบบการค้ำ การเสพที่แยบยลขึ้น นอกจากนี้ ยังมีชื่อเรียกเฉพาะในกลุ่มผู้เสพ โดยมักเรียกชื่อตามสรรพคุณของยานั้น ตามความเชื่อที่ถ่ายทอดกันมา เช่น แอมเฟตามีน มีชื่อเรียก "ยาบ้า" "ยาขยัน" "ยาแก้ง่วง"

หากเยาวชนไม่มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบกับความอยากรอง หรือสาเหตุอื่น ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจทำให้เยาวชนหันไปลองใช้ หรือถูกหลอกให้ใช้ยาเสพติดด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ซึ่งเป็นก้าวแรกของการนำไปสู่การติดยาเสพติด การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นโทษพิษภัย สถานการณ์การแพร่ระบาด สาเหตุที่ชักนำไปสู่การเสพยาเสพติดจะช่วยให้เยาวชนรู้เท่าทัน และปลอดภัยจากยาเสพติดรวมทั้งการถูกหลอกให้กระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดด้วย

ในยุคของข้อมูลข่าวสารและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพสูงในการส่งข้อมูลข่าวสาร ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมีหลายรูปแบบและรวดเร็ว การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดจึงทำได้หลายวิธี นอกเหนือจากการศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย อาทิ การรับความรู้และข่าวสารต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือ โทรทัศน์แล้วนำมาพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล จะทำให้เยาวชนเกิดความรู้ความเข้าใจ

ในโทษภัยและสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างทันยุค ทันเหตุการณ์

1.2 มีความภูมิใจโดยนับถือตนเอง

ชีวิตของแต่ละคนย่อมมีค่าตราบเท่าที่ได้ใช้ชีวิตเพื่อให้เกิดผลดี โดยการทำงานหรือการกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่างตามความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ ชีวิตคนเราจึงมีคุณค่าอย่างมาก ทั้งในแง่คุณค่าของตัวเองและคุณค่าที่มีต่อคนอื่น ต่อครอบครัว ต่อชุมชนและต่อสังคม เยาวชนจงภูมิใจและรับรู้ว่าคุณค่า

เมื่อชีวิตมีค่าก็ไม่ควรทำลายหรือบั่นทอนความสามารถของตนเองด้วยการกระทำที่เสื่อมเสีย เช่น การติออบายมุข ยาเสพติด เพราะจะเป็นสาเหตุที่นำความเสื่อมเสียมาสู่ตนเองและส่วนรวม

1.3 สำนึกในบทบาทหน้าที่ของตน

ในการดำเนินชีวิตของแต่ละคน ย่อมมีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่งบทบาท และแตกต่างกันไปตามสถานภาพที่ได้รับ เช่น บทบาทลูก พี่น้อง นักเรียน นักศึกษา เพื่อสมาชิกในสังคม เยาวชนควรมีความสำนึกในคุณค่า ในบทบาทหน้าที่ของตนเองและประพฤติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม เช่น เยาวชน ในบทบาทลูกและนักเรียน ควรเชื่อฟังคำสั่งสอนของ พ่อ แม่ ครู อาจารย์ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม เยาวชนในบทบาทสมาชิกในสังคม ควรประพฤติตนเป็นพลเมืองดีไม่ละเมิดกฎหมาย ช่วยสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคม การสำนึกในบทบาทหน้าที่จะช่วยให้เยาวชนประสบความสำเร็จในชีวิต

1.4 ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส

มนุษย์เลือกเกิดไม่ได้ แต่สามารถเลือกดำเนินชีวิตได้ การเข้าใจในการดำเนินชีวิต ยอมรับความเป็นจริง พอใจในสิ่งที่ตนมี ตนเป็นอยู่และใช้ในชีวิตที่มีอยู่นั้นให้เกิดประโยชน์ ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี จะทำให้เยาวชนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิต เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

1.5 เลือกคบเพื่อนที่ดี

ในโลกแห่งความเป็นจริง เยาวชนต้องพบปะบุคคลมากมาย มีทั้งดีและไม่ดี การคบเพื่อนและบุคคลต่าง ๆ เยาวชนควรรู้จักเลือกคบเพื่อน และนำแต่สิ่งที่ดีของเพื่อนเหล่านั้นมาปรับใช้กับชีวิตของตนเอง ต้องรู้จักปฏิเสธ เช่น การพูดปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ลองยาเสพติด เป็นต้น

1.6 ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

เวลาเป็นทรัพยากรที่มีค่าอย่างหนึ่งของมนุษย์ นอกจากเวลาที่ใช้ไปในการทำงาน และการศึกษาเล่าเรียนแล้ว ทุกคนย่อมมีเวลาว่างเพื่อการพักผ่อน การพักผ่อนเป็นสิ่งจำเป็นต่อร่างกาย แต่ถ้าปล่อยให้เวลาว่างเลยไปโดยไม่ทำอะไรเลยเท่ากับใช้เวลาไปอย่างไม่มีคุณค่า ยิ่งกว่านั้นหากใช้

เวลาว่างในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์จะก่อให้เกิดโทษทั้งต่อตนเองและสังคม เช่น การเล่นอบายมุข การมั่วสุมเสพยาเสพติด เป็นต้น เขาชวนจึงควรใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคม

ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง อาจทำได้โดยการออกกำลังกาย การอ่านหนังสือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ การทำงานพิเศษ ทำงานอดิเรก เช่น วาดภาพ เล่นดนตรี สะสมแสตมป์ เป็นต้น

ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ครอบครัว อาจทำได้โดยการทำงานบ้าน การทำสวนครัว การปรับปรุงซ่อมแซมบ้านเรือนและเครื่องใช้ในบ้าน เป็นต้น

ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่สังคม อาจทำได้โดยเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา ท้องถิ่น โรงเรียน วัดหรือสถานที่สาธารณะ หรืออาสาเป็นผู้นำเยาวชน เป็นต้น

1.7 รู้จักแก้ไขปัญหาวีชีวิตไปในทางที่ถูก

ในการดำเนินชีวิตไม่มีใครที่จะไม่มีปัญหาอาจมีมากบ้างน้อยบ้าง แตกต่างกันไปเท่านั้นเอง ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้หากเราชนกล้าเผชิญปัญหา และรู้จักแก้ไขปัญหาคด้วยความคิด ไตร่ตรองด้วยเหตุผล แต่ถ้าเราชนหลีกเลี่ยงปัญหาด้วยการหันไปพึ่งยาเสพติดหรือทางเลื่อมอื่น ๆ นั้นไม่ใช่ทางออกของการแก้ไขปัญหา กลับจะเป็นการสร้างปัญหาให้กับตนเอง ครอบครัวและสังคม

1.8 ปรึกษาผู้ใหญ่เมื่อมีปัญหา

ปัญหาชีวิตต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในการดำเนินชีวิต เช่น ปัญหาการศึกษาเล่าเรียน ปัญหาการคบเพื่อน ปัญหาครอบครัว รวมทั้งปัญหาเสพยาเสพติด หากไม่สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาลำพังนี้ได้ด้วยตนเอง เขาชนสามารถขอคำปรึกษา และความช่วยเหลือได้จากบุคคลใกล้ชิด ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว ครู อาจารย์ หรือแม่แต่แพทย์ ผู้นำในชุมชน พระ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ได้อีกด้วย

บุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ มีความยินดีที่จะให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหามาของเขามาชน ดังนั้น หากเขามาชนมีปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง จึงควรรีบปรึกษาผู้ใหญ่ทันที แทนที่จะหลีกเลี่ยงปัญหาหรือแก้ไขปัญหาคด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้อง

2. การป้องกันและแก้ไขครอบครัวของตนเอง จากปัญหาเสพยาเสพติด

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของสังคมที่ทุกคนได้มีโอกาสสัมผัสในเบื้องต้น จึงใกล้ชิด และมีความหมายกับทุกคนมาก สังคมจะดีหรือไม่ดีให้ดูที่ครอบครัว หากครอบครัวดีมีความเข้าใจกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว สังคมนั้นก็จะมีแต่ความสงบ ปัญหาต่าง ๆ ก็มีน้อย โดยเฉพาะปัญหาเสพยาเสพติดซึ่งส่วนมากจะเกิดในครอบครัวที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก หรือครอบครัวที่ขาดการเอาใจใส่ดูแลจากคนในครอบครัวด้วยกัน

จากข้อมูลการวิจัยหลาย ๆ แห่งพบว่า สาเหตุของการติดยาเสพติดอย่างหนึ่งที่สำคัญคือ สาเหตุจากความกดดันในครอบครัว ทำให้เยาวชนหันไปพึ่งยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นกรณีใด เช่น พ่อแม่ทะเลาะกันทุกวัน พ่อแม่หย่าร้างกัน พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก หรือพ่อแม่แสดงออกในทางรักลูก ไม่เท่ากัน

การที่จะดูแลครอบครัวให้ปลอดจากยาเสพติดได้นั้น คนในครอบครัวซึ่งใกล้ชิดที่สุด ช่วยกันดูแลจะได้ผลดีกว่า ดังนั้นบทบาทของแต่ละคนในครอบครัวที่จะพึงปฏิบัติต่อกัน จึงนับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุด

ดังนั้น ในฐานะที่ตัวเราเป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวไม่ว่าเราจะอยู่ในฐานะใด เช่น พ่อ แม่ ลูก พี่หรือน้องก็ตาม เราจะต้องมีบทบาทต่อครอบครัวของเรา จะช่วยครอบครัวของเราได้อย่างไร เพื่อให้สมาชิกภายในครอบครัวของเรามีภูมิคุ้มกันให้ปลอดจากการติดยาเสพติด

2.1 สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว

สามี ภรรยา ต้องมีความรัก ความเข้าใจต่อกัน ปรึกษาหารือกันเมื่อมีปัญหาในครอบครัว ไม่ผลักราะให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบ โดยเฉพาะเรื่องลูก ๆ และไม่ควรทะเลาะเบาะแว้งให้ลูกเห็น

พ่อ แม่ ต้องให้เวลา ให้ความรัก ความอบอุ่น แก่ลูกๆ เป็นเพื่อนที่ดี เป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่ลูกๆ เมื่อใดที่ลูกมีปัญหา ควรช่วยเหลือหาทางออกให้ อย่าใช้ชีวิตคิดว่ากล่าวซ้ำเดิม จะทำให้ลูกเกิดความกดดันมากยิ่งขึ้น และไม่กล้าที่จะเล่าความจริงให้พ่อแม่ฟัง

พี่ น้อง ต้องรักกัน ช่วยเหลือกัน มีปัญหาอะไรต้องปรึกษาหารือกัน ช่วยกันหาทางออกในทางที่ถูกต้อง ไม่มีความลับต่อกัน

2.2 รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิกของครอบครัว

พ่อ แม่ มีหน้าที่ในการเลี้ยงลูก อบรมสั่งสอนลูกให้เป็นคนดี

ลูกๆ มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จ ช่วยเหลือการทำงานภายในครอบครัวเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น งานบ้านหรือช่วยเลี้ยงน้อง เป็นต้น รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว เช่น เล่นกีฬา คนตรี ทำสวนครัว ฯลฯ ช่วยสอดส่องดูแล ไม่ให้สมาชิกในครอบครัวกระทำให้สิ่งที่ผิด มั่วสุ่มยาเสพติด หรืออบายมุขอื่น ๆ

3. ถ้าสมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งติดยาเสพติด จะแก้ไขอย่างไร

สมาชิกในครอบครัวคนอื่น ๆ จะต้องให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจและร่วมมือแก้ไขปัญหาดังนี้

3.1 กรณีที่ลูกติดยาเสพติด พ่อแม่ควรทำอย่างไร

ทำจิตใจให้สงบ ไม่รู้ว่าม คุด่าหรือลงโทษ ต้องทำใจยอมรับความจริง เห็นอกเห็นใจ เอาใจใส่เพิ่มมากขึ้น และหาทางแก้ไขปัญหาคต่อไป

ชี้แจงให้ลูกเข้าใจถึงอันตรายของยาเสพติดและไม่ควรห้ามลูกในการคบหาเพื่อนที่ติดยาเสพติดทันที ควรให้โอกาสลูกตัดสินใจด้วยตนเอง

พ่อแม่ควรให้ลูกมีส่วนร่วมในกิจกรรมในบ้าน และร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน โดยพ่อแม่ควรเข้าไปสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทางโรงเรียนด้วย เพื่อทราบความเป็นไปของลูกในขณะที่อยู่ที่โรงเรียน

เมื่อลูกติดยาเสพติด พ่อแม่ควรแนะนำให้เข้ารับการบำบัดรักษา และต้องทำความเข้าใจกับลูกให้สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาด้วยตนเอง โดยพ่อแม่คอยเป็นกำลังใจให้ลูกรู้สึกปลอดภัยและอบอุ่น

ในกรณีที่ลูกต้องเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายกับทางโรงพยาบาลตามระยะเวลาที่แพทย์กำหนด พ่อแม่และสมาชิกคนอื่นๆ ในบ้านจะต้องเตรียมความพร้อมในการที่จะรับเขากลับเข้าบ้านด้วยความรู้สึกอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากทุกคน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง และความรู้สึกที่ไม่โดดเดี่ยว

เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมบางอย่าง เช่น ให้เขาห่างจากสถานที่หรือคนที่ชักนำไปสู่ยาเสพติด เช่น ถ้าเป็นไปได้การเปลี่ยนโรงเรียนก็เป็นการป้องกันไม่让他ไปติดซ้ำได้วิธีหนึ่ง หรือเปลี่ยนที่อยู่อาศัย เป็นต้น

3.2 ถ้าพ่อหรือแม่ติดยาเสพติด หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยวิธีใด ๆ ก็ตาม ลูกและสมาชิกในบ้านควรจะทำอย่างไร

ไม่ควรบอกกล่าวด้วยตนเอง เพราะจะเกิดการทะเลาะเบาะแว้งขึ้นในครอบครัว

นำปัญหานี้ไปปรึกษาและขอความช่วยเหลือจากญาติผู้ใหญ่หรือผู้ที่ตนนับถือ เช่น ครูพระ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อหาทางช่วยเหลือ

ถ้าไม่สามารถกระทำได้ในข้อแรก ให้นำปัญหาไปขอความช่วยเหลือจากแพทย์ หรือนักสังคมสงเคราะห์ในหน่วยงานที่ให้บริการด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร ศูนย์บริการสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร โรงพยาบาลตำรวจ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลธัญญารักษ์ โรงพยาบาลประจำจังหวัดต่าง ๆ ทุกจังหวัด

นำเอกสารเผยแพร่ เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ ฯลฯ ที่หน่วยงานต่าง ๆ เผยแพร่ นำไปติดที่บ้านเพื่อให้โอกาสได้อ่าน ได้รู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด การป้องกันและบำบัดรักษาโทษที่จะได้รับตามกฎหมาย เป็นต้น

ไม่ว่าจะเกิดปัญหาในกรณีใด ๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด สิ่งหนึ่งที่สมาชิกในครอบครัวจะช่วยเหลือกันได้ก็คือ การสร้างความเข้าใจกับครอบครัวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและร่วมมือกันแก้ไขปัญหา ให้ความรัก ความอบอุ่น และเพิ่มความเอาใจใส่ ดูแลแก่สมาชิกที่กำลังประสบกับปัญหาให้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวมีกิจกรรมหรืองานอดิเรกที่แต่ละคนสนใจ เวลาว่างให้เต็มที่

ความรัก ความอบอุ่น และความเข้าใจ ระหว่างสมาชิกในครอบครัวคือ พลังสำคัญในการป้องกันปัญหาเสพติด

3.3 การป้องกันและแก้ไขชุมชนของตนเองให้ปลอดภัยจากปัญหาเสพติด

เพียงการป้องกันตนเองและครอบครัวให้ปลอดภัยจากปัญหาเสพติดนั้นยังไม่อาจแน่ใจได้ว่าจะช่วยให้เยาวชนรอดพ้นจากยาเสพติดได้อย่างแท้จริง หากชุมชนที่เยาวชนอาศัยอยู่ยังมีปัญหาเสพติด หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ติดยาเสพติด เช่น ปัญหาการฉกชิงวิ่งราว ปัญหาอาชญากรรม หรือปัญหาอุบัติเหตุบนท้องถนน อันเนื่องมาจากผลของการใช้ยาเสพติด ย่อมส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเยาวชน และครอบครัวอย่างแน่นอน

ดังนั้น ในฐานะที่เยาวชนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชน เยาวชนควรจะมีบทบาทในการที่จะช่วยป้องกันและแก้ไขชุมชนของตนเอง ให้ปลอดภัยจากปัญหาเสพติดได้ ดังนี้

3.3.1 รวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครป้องกันยาเสพติด

เพื่อร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น การรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด โดยการลด ละ เลิกอบายมุข และยาเสพติดให้โทษทั้งหลาย หรือร่วมกิจกรรมสาธารณสุขุประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การสร้างสรรค์และการพัฒนาชุมชนให้มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยน่าอยู่อาศัยและมีความปลอดภัย เป็นต้น

3.3.2 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และติดตามสถานการณ์ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เสมอ

ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดจากเอกสาร สื่อประเภทต่าง ๆ ที่หน่วยงานต่าง ๆ นำมาเผยแพร่ในชุมชน หรือเข้ารับการศึกษาอบรมที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดขึ้นให้เยาวชนในชุมชน ตลอดจนศึกษาและติดตามสถานการณ์ยาเสพติด ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อมวลชนประจำวัน เพื่อเป็นความรู้ที่จะนำไปคิดและดำเนินการป้องกันและแก้ไขให้ชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติด หรือถ่ายทอดให้กับเพื่อนในชุมชนได้รับความรู้ ความเข้าใจให้ถูกต้อง เพื่อจะได้ร่วมกันดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3.3.3 เยาวชนควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน

เยาวชนควรประพฤติตนเป็นต้นแบบที่ดีแก่เด็กและเยาวชนอื่น ๆ ในชุมชนโดยไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข และไม่ใช้ยาเสพติดทุกชนิด และควรที่จะว่ากล่าวตักเตือนเด็กและเพื่อนเยาวชนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมให้ปรับปรุงตนเอง นอกจากนี้เยาวชนควรมีบทบาทในการชักจูงเพื่อนเยาวชนที่ยังหมกมุ่นในอบายมุขและยาเสพติดให้เลิกพฤติกรรมดังกล่าว

การเป็นแบบอย่างที่ดี จะทำให้เยาวชนเป็นที่รักและนับถือ เป็นเยี่ยงอย่างของการประพฤติปฏิบัติตนให้แก่เด็กและเยาวชนอื่นในทางที่เหมาะสม และเติบโตเป็นผู้นำของชุมชนในอนาคต

3.3.4 ให้ความร่วมมือกับทางราชการ

ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ทางราชการมุ่งหวังที่จะให้ประชาชนมีความตระหนักว่า ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ทุกคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สำหรับเยาวชนในชุมชนควรมีบทบาทในการให้ความร่วมมือกับทางราชการ ดังนี้

แจ้งข่าวสาร ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อทราบแหล่งผลิต แหล่งค้า และแหล่งมั่วสุมเสพยาเสพติดในชุมชน

ร่วมเป็นอาสาสมัคร เเวรยามตรวจตราแหล่งอบายมุขและแหล่งมั่วสุมเสพยาเสพติด

ชักชวนแนะนำให้เพื่อนเยาวชนหรือผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษา โดยให้คำแนะนำและประสานงานนำส่งผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่สถานบำบัดรักษา ตลอดจนให้กำลังใจในการเข้ารับการบำบัดรักษาแก่ผู้ติดยาเสพติดด้วย

เป็นอาสาสมัครติดตามผลการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดเพื่อป้องกันการติดยา และเพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษามีกำลังใจ ไม่ถูกทอดทิ้ง

เป็นอาสาสมัครเผยแพร่ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติดให้แก่ชุมชน

ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน หากเยาวชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามที่ได้เสนอแนะมานี้ การดำเนินงานในบางกรณี เยาวชนจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษ เช่น การแจ้งข่าวสารแหล่งผลิตและแหล่งค้ายาเสพติด ตลอดจนการแจ้งชื่อผู้ติดยาเสพติดในชุมชน เยาวชนควรระมัดระวังในเรื่องความปลอดภัยของตนเองด้วย โดยพยายามแจ้งข่าวสารแก่ผู้ที่เยาวชนไว้ใจได้เท่านั้น หรือแจ้งโดยตรงกับสำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อดำเนินการต่อไป

4. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของทหารกับการดำเนินโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ค่ายฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต (เกษตรโยธิน)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 72 ได้กล่าวถึงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของทหารไว้ว่า “รัฐจะต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อรักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ” โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศนั้น ในขณะนี้นับว่ากองทัพได้มีบทบาทอย่างสำคัญในภารกิจนี้ เนื่องจากมีกำลังพลจำนวนมาก กอปรกับเป็นกำลังพลที่ได้รับการฝึกฝนด้านระเบียบวินัยมาเป็นอย่างดี จึงสามารถที่จะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วงไปได้โดยง่ายดาย

การพัฒนาประเทศเท่าที่ผ่านมาและกำลังดำเนินการอยู่ของทหาร พอสรุปได้ดังนี้

1. การช่วยเหลือประชาชนโดยหน่วยทหารในทางปฏิบัติเป็นที่รู้จักและเข้าใจกันดี ประชาชนกับทหารต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมาโดยตลอด ได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่มิได้นำมากำหนดแน่ชัดเป็นทางการ เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย การพัฒนาวัดในพื้นที่ใกล้เคียงค่าย การช่วยราษฎรสร้างถนน สะพาน เป็นต้น

2. การพัฒนาประเทศ โดยหน่วยทหารช่างออกไปสร้างถนน และสร้างบ้านเรือนให้กับราษฎรที่ยากจน การจัดตั้งโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงตามพื้นที่ชายแดน เพื่อสอนการทำ การเกษตร และให้ราษฎรรู้จักการพึ่งพาตนเอง

3. การพัฒนานอกประเทศ โดยปัจจุบันทหารไทยได้รับเกียรติจากองค์การสหประชาชาติ ให้จัดกำลังไปปฏิบัติภารกิจรักษาสันติภาพที่สาธารณรัฐติมอร์ตะวันออก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นเวลา 3 ปีมาแล้ว โดยจัดกำลังพลไปผลัดละ 700 นาย ใช้เวลาผลัดละ 6 เดือน เมื่อครบกำหนดก็ผลัดเปลี่ยนหน่วยอื่นไปบ้าง โดยภารกิจหลัก คือ การสอนให้ชาวติมอร์ตะวันออกดำเนินตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และยังมีการส่งกำลังพลที่เป็นทหารช่างไปช่วยพัฒนาประเทศอัฟกานิสถานอีกด้วย

นอกจากการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชนแล้ว ยังได้มีการพัฒนาบุคคลในกองทัพ ซึ่งเป็นการพัฒนาประเทศอีกทางหนึ่ง ได้มีการเพิ่มพูนความรู้ให้กับทหารอาชีพ ตั้งแต่ นายทหารสัญญาบัตร จนถึง พลทหารกองประจำการ เช่น การจัดตั้งโรงเรียนเสนาธิการ วิทยาลัย กองทัพบก เป็นต้น ตลอดจนการส่งเสริมให้มีการศึกษาตามแนวทางการรับราชการ เช่น หลักสูตร ผู้บังคับกองร้อย (ชั้น ผบ.ร้อย) หลักสูตรผู้บังคับกองพัน (ชั้น ผบ.พัน) เป็นต้น อันเป็นผลทำให้ บุคลากรมีความสามารถยิ่งขึ้น ส่วนทหารกองประจำการได้มีการให้การศึกษอบรมต่าง ๆ ระหว่างรับราชการ เช่น การฝึกอบรมการทำกรเกษตร หลักสูตรช่างไฟฟ้า ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ การเดินสายและติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าภายในอาคาร ช่างเชื่อมประกอบโลหะด้วยแก๊สและไฟฟ้า เป็น

ต้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้มีการศึกษาเพิ่มเติม โดยใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ของกรมการศึกษา
นอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นการเพิ่มวิทยฐานะให้กับทหารเหล่านั้นอีกด้วย ก่อน
จะปลดประจำการก็จะมีกรอบวิชาชีพ โดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน จัดเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้แก่
ทหารกองประจำการเป็นเวลา 8 สัปดาห์ เพื่อให้มีความสามารถในการที่จะประกอบอาชีพด้วย
ตนเองได้ นอกจากนี้ก่อนจะปลดปล่อยยังมีการเชิญผู้ประกอบการเข้ามาประชาสัมพันธ์รับสมัครงาน
ให้กับพลทหารกองประจำการอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาบุคลากรของกองทัพ นอกจากจะเป็นการพัฒนากองทัพแล้ว
ยังมีส่วนในการพัฒนาประเทศไปในตัวโดยอัตโนมัติ เพราะบุคลากรของกองทัพ ก็คือ บุคลากร
ของชาตินั่นเอง

ในส่วนที่เป็นกิจกรรมการพัฒนาสังคมซึ่งทหารได้มีบทบาทเข้าไปเกี่ยวข้อง พอสรุปได้
เป็น 4 รูปแบบ (สมชาติ แน่นอุดร. 2540) คือ

1. บุกเบิก ได้แก่ การริเริ่มเข้าไปพัฒนาในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล ซึ่งไม่มีหน่วยงาน
ใดเข้าไปดำเนินการมาก่อน เช่น การทำงานของหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ
2. อำนวยการ ได้แก่ ดำเนินการโดยฝ่ายทหารโดยตรง เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการ
ดำเนินการนั้นเป็นเรื่องความมั่นคง หรือเป็นเรื่องเร่งด่วน
3. เสริม ได้แก่ การเข้าไปช่วยแบ่งงานของฝ่ายพลเรือนมาทำ โดยเฉพาะในกรณีที่มี
การร้องขอ เช่น การใช้กำลังทหารไปนับบัตรและดูแลการเลือกตั้ง การนับจำนวนรถที่ใช้ทางด่วน
ในกรณีทุจริตค่าทางด่วน เป็นต้น
4. สนับสนุน ได้แก่ การเข้าไปปรับเอาภารกิจบางอย่างที่ฝ่ายพลเรือนมีข้อจำกัดในการ
ดำเนินการและฝ่ายทหารมีความพร้อมมากกว่า เช่น การให้ทหารช่างร่วมสร้างทางคมนาคมในพื้นที่
ที่มีอันตรายจากการก่อการร้าย ตลอดจนงานประเภทสาธารณภัยต่าง ๆ

จากกิจกรรมการพัฒนาที่ทหารเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง 4 ประการ ดังกล่าวมา โครงการ
โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ฯ นี้ จัดเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่เรียกว่า การเสริม และสนับสนุน เพราะ
ทหารเป็นผู้ไปแบ่งเบาภาระของฝ่ายพลเรือน คือ กรมราชทัณฑ์ และกรมคุมประพฤติ กระทรวง
ยุติธรรม และฝ่ายรัฐบาลมองเห็นศักยภาพในการทำงานชิ้นนี้ว่า ทหารน่าจะมีความพร้อมมากกว่า
หน่วยงานใด ทั้งทางด้านบุคลากร และสถานที่

4.1 โครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองทัพบก

โครงการ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองทัพบก เป็นผล
ประการหนึ่งที่เกิดจากนโยบายของรัฐบาลที่ ประกาศใช้ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินในการต่อสู้เพื่อ
เอาชนะยาเสพติด ด้วยการตัดวงจรผู้ค้าและเปลี่ยนเจตคติของคดียของสังคม จากความคิดที่ว่าผู้เสพ/

ผู้ติดยาเสพติด คือ “อาชญากร” เปลี่ยนเป็นผู้เสพ/ ผู้ติดยาเสพติด คือ “ผู้ป่วย” รวมทั้งให้โอกาสเข้ารับ การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อ “เปลี่ยนภาระให้เป็นพลัง” กองทัพบกซึ่งเป็นหน่วยงานพหุภาคี สนับสนุน พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 จึงได้จัดตั้งโครงการโรงเรียนวิวัฒน์ พลเมือง (บังคับบำบัด) ขึ้น โดยใช้หน่วยทหารของกองทัพบกที่เหมาะสมเป็นสถานที่เพื่อฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในกรณีไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวแบบเข้มงวด ตาม พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 โดยได้ตั้งศูนย์วิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) ขึ้น 8 แห่ง ทั่วประเทศ ได้แก่

1. ศูนย์การทหารม้า ค่ายอดิศร อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี
2. กรมทหารพรานที่ 26 ค่ายปีกธงชัย อำเภอปีกธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
3. กองพันฝึกรบพิเศษ ค่ายฝึกรบพิเศษปากช่อง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
4. กองร้อยฝึกรบพิเศษที่ 2 ค่ายฝึกรบพิเศษน้ำพุ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร
5. กองพันสัตว์ต่าง กรมการสัตว์ทหารบก อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
6. กองพลทหารราบที่ 9 บ้านทุ่งก้างย่าง อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
7. ศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระพี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
8. กองพลทหารราบที่ 5 ค่ายเทพสตรีศรีสุนทร อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.2 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และการดำเนินการบำบัดรักษาและฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามความในพระราชบัญญัตินี้ดำเนินการ โดยคณะกรรมการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งมีปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการและกำหนดให้หัวหน้า ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมคุมประพฤติเป็นกรรมการและเลขานุการ พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2545 และมีผลบังคับ ใช้ในวันที่ 1 ตุลาคม 2545 กรมคุมประพฤติจึงเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการและเตรียม ความพร้อมเพื่อรองรับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเป็นการทำงานร่วมกัน ลักษณะ พหุภาคี ร่วมกับส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัตินี้ มิได้กำหนดขอบเขตของการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดไว้ แต่เพียงเฉพาะผู้เสพเท่านั้น ยังได้ขยายขอบเขตครอบคลุมถึงผู้เสพและมีไว้ในครอบครอง ผู้เสพ และมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ผู้เสพและจำหน่ายเล็กน้อย รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิดดังกล่าวอีกด้วย และยังได้ขยายขอบเขตหรือเพิ่มจำนวนสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์การ เสพ/ ติดยาเสพติด และ/ หรือ สถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกเหนือไปจากศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เช่น

การใช้สถานที่ตั้งของหน่วยทหารต่างๆ ในกองทัพไทย สถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข หรือหน่วยงานอื่น ๆ เป็นสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งเป็นการระดมทรัพยากร เพื่อแก้ไขการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเข้าด้วยกัน ทำให้การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นไปอย่างกว้างขวางและครอบคลุม

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

1. พระราชบัญญัตินี้เป็นมาตรการตามกฎหมายเพื่อนำระบบบังคับบำบัดมาใช้ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ และมีอำนาจกำหนดให้ สถานพยาบาล สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สถานที่ของทางราชการหรือสถานที่อื่นใด เป็นสาระสำคัญของ พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

โดยที่ปัญหายาเสพติดในประเทศไทยมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจนเป็นปัญหาวิกฤตที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศและคุณภาพประชากร โดยเฉพาะปัญหาจำนวนผู้เสพยาเสพติดที่มีจำนวนสูงขึ้น และการ แพร่ระบาดไปยังเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ซึ่งแต่เดิมได้มีการตราพระราชบัญญัติฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2543 แต่มิได้นำมาใช้จริงจัง ต่อมา พระราชบัญญัติ ฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2543 จึงถูกยกเลิก ปัจจุบัน เมื่อสถานการณ์ด้านยาเสพติดได้ ขยายตัวและมีความรุนแรงจนกลายเป็นวิกฤตการณ์ของประเทศ รัฐบาลจึงได้กำหนดให้การแก้ไข ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นนโยบายเร่งด่วน โดยใช้หลัก “การป้องกันนำหน้าการ ปราบปราม ผู้เสพยาต้องได้รับการรักษาและผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษอย่างเด็ดขาด” ซึ่งนโยบาย ดังกล่าวถือว่า “ผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วย มิใช่อาชญากร” จึงต้องได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟู สมรรถภาพอย่างทั่วถึง แม้ว่าในระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยจะมีระบบการบำบัดรักษาและฟื้นฟู สมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ถึง 2 ระบบ คือ ระบบสมัครใจ (Voluntary system) ซึ่งเป็น การเปิดโอกาสให้ผู้ติดยาเสพติดซึ่งต้องการความสมัครใจของตนและระบบต้องโทษ (Correctional system) ซึ่งเป็นการบำบัดรักษาผู้ต้องขังในทัณฑสถานของกรมราชทัณฑ์ และสถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แต่เนื่องจากระบบการ บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ทั้ง 2 ระบบ มีข้อจำกัด จึงส่งผลให้มีการพัฒนาไปสู่ ระบบการบังคับบำบัดขึ้น โดย พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ถูกตราขึ้นเพื่อเป็น กฎหมายรองรับการดำเนินการดังกล่าว

ระบบบังคับบำบัด (Compulsory system) ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มีข้อดีหลายประการ คือ

เป็นการตัดวงจรผู้เสพออกจากผู้ค้าด้วยการบำบัด

เป็นการบังคับให้ผู้ติดยาเสพติดต้องเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพจนครบทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นที่ยอมรับตามหลักวิชาการว่า ผู้ติดยาเสพติดจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูทั้งร่างกายและจิตใจให้เข้มแข็ง จนสามารถเลิกยาเสพติดได้โดยเด็ดขาด หรืออย่างน้อยก็อาจหยุดเสพยาเสพติดได้เป็นเวลานาน ก่อนจะหวนกลับไปเสพยา

กำหนดให้มีคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประกอบด้วย หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ระบบบังคับบำบัด โดยมีปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการและอธิบดีกรมคุมประพฤติ ประธานกรรมการและเลขาธิการ มีอำนาจหน้าที่ในการวางระเบียบ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ แต่งตั้งและถอดถอนอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพและเสนอแนะต่อรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม ฯลฯ (มาตรา 6, มาตรา 7)

กำหนดให้มีคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในเขตพื้นที่ต่าง ๆ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดหรือไม่พิจารณาแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพ พิจารณาผลการฟื้นฟูสมรรถภาพ และติดตามดูแลในเรื่องที่เกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (มาตรา 12, มาตรา 13)

ฐานความผิดของผู้ต้องหาที่เข้าสู่กระบวนการตามพระราชบัญญัตินี้ คือ เสพยาเสพติด เสพและมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายหรือ เสพและจำหน่ายยาเสพติดตามลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาในศาลภายใน 48 ชั่วโมง ในกรณีผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี บริบูรณ์ ให้พนักงานสอบสวนนำตัวส่งศาล เพื่อมีคำสั่งให้ตรวจพิสูจน์ ภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาขึ้นมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน

ให้ทำการตรวจพิสูจน์ให้แล้วเสร็จ ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับตัวผู้ต้องหาไว้ เว้นแต่กรณีจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้อีกแต่ต้องไม่เกิน 30 วัน (มาตรา 21) หากคณะอนุกรรมการวินิจฉัยว่าเป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด ให้จัดให้มีแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพและให้พนักงานอัยการมีคำสั่งชะลอฟ้องไว้ก่อน แต่ถ้าผลการตรวจพิสูจน์ ไม่เป็นทั้งผู้เสพหรือติดยาเสพติด ให้ส่งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเพื่อดำเนินการต่อไป (มาตรา 22)

การกำหนดวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้กำหนดโดยคำนึงถึงวิธีการดังต่อไปนี้ (มาตรา 23)

1. ในกรณีที่ต้องควบคุมตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างเข้มงวด ให้ส่งตัวผู้นั้นเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่มีระบบการควบคุมมิให้หลบหนี

2. ในกรณีที่ไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างเข้มงวด ให้ส่งตัวผู้นั้นเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามความเหมาะสม และกำหนดเงื่อนไขให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องอยู่ภายในเขตที่กำหนดในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

3. ในกรณีที่ไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด อาจกำหนดให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ต้องปฏิบัติด้วยวิธีการอื่นใด ภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติก็ได้

ระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอาจกำหนดให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดฝึกอาชีพทำงานบริการสังคม หรือให้ดำเนินการอื่นใดตามความเหมาะสม เพื่อให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตให้ห่างไกลจากยาเสพติด

ระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพช่วงแรกไม่เกิน 6 เดือน คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพจะพิจารณาขยายหรือลดระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพก็ครั้งก็ได้แต่การขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพครั้งหนึ่ง ต้องไม่เกิน 6 เดือน แต่รวมกันทั้งหมด ต้องไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ (มาตรา 25)

การหลบหนีการควบคุม หรือ การหลบหนีออกนอกศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ ให้ถือว่าผู้นั้นหนีการคุมขังตามมาตรา 190 แห่งประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 29)

เมื่อผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่น่าพอใจของคณะอนุกรรมการให้ถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหา ให้ปล่อยตัวไป (มาตรา 33) แต่ถ้าผลการฟื้นฟูสมรรถภาพไม่เป็นที่พอใจ ให้รายงานผลไปยังพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินคดีผู้นั้นต่อไป (มาตรา 33 วรรค 2) ซึ่งผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์สามารถอุทธรณ์วินิจฉัยผลการตรวจพิสูจน์ หรือคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวตามมาตรา 26 หรือคำสั่งขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดออกไปอีกตามมาตรา 25 ได้ ภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ได้รับการทราบ คำวินิจฉัย หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี (มาตรา 38)

ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการอนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 35)

การดำเนินการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

การดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ได้กำหนดผู้ปฏิบัติ กระบวนการ และกิจกรรมที่เกิดขึ้นไว้โดยสรุป ดังนี้

1. เริ่มต้นจากการจับกุมโดยตำรวจตรวจหาสารเสพติดในปีสวาระและนำตัวส่งศาล
2. ศาลมีคำสั่งให้ตรวจพิสูจน์และแจ้งคณะอนุกรรมการให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์
3. ตำรวจ/พนักงานสอบสวนนำผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ไปส่งยังสถานที่ควบคุม เพื่อการตรวจพิสูจน์
4. การควบคุมตัวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ ณ สถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ของกรมราชทัณฑ์หรือสถานพินิจฯ
5. การตรวจพิสูจน์ว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด โดยคณะอนุกรรมการ สำนักงานคุมประพฤติ โรงพยาบาล
6. คณะอนุกรรมการวินิจฉัยและกำหนดแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
7. การดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
8. คณะอนุกรรมการพิจารณาผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หากผลการฟื้นฟูเป็นที่พอใจ จะออกคำสั่งให้ปล่อยตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดพ้นความผิดจากข้อกล่าวหา
9. การติดตามผลหลังผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ดำเนินการโดยชุมชน ซึ่งอาจจะให้กำลังของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หรือ อาสาสมัครคุมประพฤติ (อสค.) ฯลฯ เป็นผู้ติดตามผล

การดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

การดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของศูนย์วิวัฒน์พลเมืองฯ ในระยะเวลา 120 วัน (4 เดือน) ดังนี้

เดือนที่ 1

ในช่วงแรกผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะอยู่ในความรับผิดชอบเฉพาะของแผนกบำบัดรักษา (แผนกพักฟื้น)

กองบังคับการ ศูนย์วิวัฒน์พลเมืองฯ ทำหน้าที่รับตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากสำนักงานคุมประพฤติในเขตพื้นที่ โดยมีการประสานงานล่วงหน้า

การปฐมนิเทศผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยจัดนายทหารสัญญาบัตรชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้นิเทศ และชี้แจงเงื่อนไข สิทธิ ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดที่จำเป็น (ซึ่งอาจ

เรียกได้ว่า เป็น “ข้อตกลงเบื้องต้น” ก็ได้) ให้นักเรียน วิวัฒน์พลเมืองฯ ทราบ ในโอกาสแรกที่เดินทางมาถึง

จัดให้เข้าที่พัก ณ แผนกบำบัดรักษา (แผนกพักฟื้น)

ดำเนินการตรวจสอบเอกสาร ถ่ายรูป และจัดทำประวัติบุคคล

ดำเนินการแจกจ่ายเครื่องแต่งกายและของใช้ส่วนตัวที่จำเป็น

ดำเนินการตรวจสอบสภาวะทางกายและจิตด้วยการสังเกต สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการภายหลังจากการสร้างคุ้นเคยแล้ว

ดำเนินการปรับสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แต่ยังไม่แน่นหนามากนัก

จัดให้มีกิจกรรมบำบัด/งานบำบัด/ กิจกรรมนันทนาการ

จัดให้มีการอบรมกลุ่มเอกลาจิตใจ การสอนวิชาศาสนาและศีลธรรม

จัดการฝึกวิชาทหารเบื้องต้น การฝึกกายบริหาร การฝึกทำนุคคลเบื้องต้น

จัดการอบรมเพื่อสร้างสร้างอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ดำเนินการประเมินผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เมื่อครบระยะเวลาเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพแล้ว 30 แล้ว

เดือนที่ 2 - 4

มอบความรับผิดชอบในการดูแลให้แก่แผนกฟื้นฟูสมรรถภาพ หรือ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง

จัดการฝึกอบรมวิชาชีพ

จัดการฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในสังคม เช่น ทักษะการปฏิเสธ ฯลฯ

ประเมินผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเมื่อครบระยะเวลาที่เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ แล้ว 60 วัน และ 30 วัน

รายงานผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่ทราบ ภายหลังการประเมินผลการฟื้นฟูฯ ประจำระยะเวลา 90

ส่งคืนผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดสู่สังคม/ครอบครัว/ชุมชน หรือส่งเข้าสู่แผนกฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดใหม่

การรายงานผลการดำเนินงานตาม พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

รายงานผลในกรณีที่มีความจำเป็น เช่น การร้องขอให้ปรับแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ฯลฯ

รายงานผลการฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นรายบุคคล ภายหลังจากประเมินผลเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ระยะเวลา 90 วัน

5. หลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมในโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) 6 รายวิชา

หลักสูตรการฝึกอบรม ใช้แนวทางของหลักสูตรการศึกษารใหม่เป็นหลักประกอบด้วย 5 วิชาหลักที่ ทบ. กำหนด ประกอบด้วย วิชาทหารเบื้องต้น วิชาอุดมการณ์และประชาธิปไตย วิชาสุขภาพและอนามัย วิชาศาสนาและศีลธรรม การฝึกวิชาชีพ และสอดแทรกด้วยการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพเข้มข้นทางสายใหม่ (FAST Model) ที่ได้รับการอบรมจากโรงพยาบาลชัยภูมิ โดยมีความมุ่งหมายของหลักสูตรดังนี้

1. การสร้างระเบียบวินัยให้แก่ผู้ที่เข้ารับการอบรม ฯ พร้อมทั้งการฝึกให้มีความอดทน และอดกลั้นต่อความยากลำบากทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยใช้วิชาทหารเบื้องต้น ประกอบด้วย

- 1.1 การฝึกบุคคลท่ามือเปล่า
- 1.2 การฝึกระเบียบ วินัย ฝึกความอดทน ความอดกลั้น
- 1.3 การปฐมพยาบาล
- 1.4 การเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกาย
- 1.5 การทดสอบสมรรถภาพร่างกาย

2. การให้ความรู้ทางด้านความรักชาติ ความเข้าใจในกฎระเบียบของสังคมเป็นส่วนรวม โดยใช้วิชาอุดมการณ์ประชาธิปไตย เกี่ยวกับ

- 2.1 แนวคิดและการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 2.2 กฎหมายที่ควรทราบ

3. การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านร่างกายให้มีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง โดยใช้วิชาสุขภาพและอนามัย

- 3.1 สุขศาสตร์ส่วนบุคคล
- 3.2 โรคติดต่อตามฤดูกาล
- 3.3 ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

4. การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านจิตใจให้มีความเข้มแข็ง พร้อมทั้งจะปฏิเสธต่อสิ่งเสพติดทั้งปวง โดยใช้วิชาศาสนาและศีลธรรมโดยการ

- 4.1 นิมนต์พระจากวัดต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อเป็นวิทยากร
- 4.2 และให้ฟังธรรมก่อนนอนโดยการเปิดเทปให้ฟัง
- 4.3 รวมทั้งการร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

5. การฝึกวิชาชีพ เพื่อมีความรู้ติดตัวสำหรับนำไปใช้ภายหลังจากจบหลักสูตร โดยใช้ การฝึกวิชาชีพขอการสนับสนุนวิทยากร จาก

5.1 ศูนย์ฝึกวิชาชีพต่าง ๆ

5.2 สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน

วิชาชีพที่จัดให้มีการฝึกอบรม ได้แก่ 1) ไม้ดอกไม้ประดับ งานด้านเกษตรกรรม 2) ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไม้ งานไม้จากเศษวัสดุ 3) ช่างตัดผม ช่างไฟฟ้าภายในอาคาร และ 4) ช่างก่อสร้าง ก่ออิฐ ฉาบปูน ช่างเครื่องยนต์เล็ก

6. การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพเข้มข้นทางสายใหม่ (FAST Model)

การบำบัดรักษาที่ผ่านมาพูดได้ว่าที่ได้ผลดี คือ การฟื้นฟูสมรรถภาพรูปแบบชุมชนบำบัด ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาจนถึง 1 ปี 6 เดือน ซึ่งไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน จึงต้องปรับปรุง การบำบัดรักษา เป็นการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพเข้มข้นทางสายใหม่ (FAST Model) ใช้ระยะเวลา 4-5 เดือน สำหรับการแก้ไขปัญหาเสพติดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง

การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพเข้มข้นทางสายใหม่ มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่หนึ่ง ครอบครัว (F : Family) ครอบครัวมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นการบำบัดรักษา และรับผิดชอบดูแลค่าไปกับการอยู่ในครอบครัว สังคม ชุมชน ตามสภาพที่เป็นจริง

วิธีดำเนินการ

1. การเตรียมครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์

1.1 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการบำบัดรักษา เช่น การ มาร่วมกิจกรรมการทำความเข้าใจในรูปแบบการบำบัดรักษา ฯลฯ

1.2 เพื่อช่วยให้การบำบัดรักษาได้ผลดียิ่งขึ้น

2. Family education เป็นวิธีการของการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของครอบครัว โดยการปูพื้นฐานความรู้ที่ครอบครัวควรจะต้องทราบ โดยมีวัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ครอบครัวมีความรู้ เจตคติ ทักษะในด้านการป้องกันและการบำบัดรักษา ยาเสพติด

2.2 เพื่อให้ครอบครัวมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของครอบครัว

2.3 เพื่อให้ครอบครัวสามารถเฝ้าระวังปัญหาการติดยาเสพติดระดับครอบครัวได้

2.3.1 การมีส่วนร่วมในการบำบัดด้วยการประเมินผู้ป่วย

2.3.2 การใช้ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม

2.3.3 การทำหน้าที่ของครอบครัวและบทบาทหน้าที่ของครอบครัว

2.3.4 การดูแลช่วยเหลือการเฝ้าระวัง เช่น การลากลับเยี่ยมบ้านชั่วคราว

2.3.5 ธรรมชาติวัยรุ่น

2.3.6 วิธีการอยู่กับวัยรุ่น

3. Family counseling การให้คำปรึกษาครอบครัวโดยมีวัตถุประสงค์

3.1 เพื่อให้ครอบครัวได้ระบายความรู้สึก

3.2 เพื่อให้ครอบครัวช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกันเนื่องจากมีประสบการณ์

เดียวกัน

3.3 เพื่อให้ครอบครัวได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ร่วมกัน

3.4 เพื่อช่วยให้ครอบครัวมีบทบาทที่กระตือรือร้นในการช่วยเหลือให้ผู้ป่วยกลับสู่

สังคมได้อย่างเหมาะสม

4. Family therapy เป็นวิธีการบำบัดที่รวมเอาบุคคลที่มีความสัมพันธ์ ความผูกพัน ในฐานะเป็นครอบครัวเข้าร่วมด้วยโดยมีวัตถุประสงค์

4.1 เพื่อจัดการความขัดแย้งภายในครอบครัว

4.2 เพื่อจัดระบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสมขึ้นมาใหม่ในครอบครัว

5. Walk rally กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวเป็นการทำงานร่วมกัน หรือเป็นการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับว่าทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

5.1 มีเป้าหมายร่วมกัน

5.2 มีการวางแผน

5.3 มีการยอมรับและเห็นความสำคัญซึ่งกันและกัน

5.4 มีความเข้าใจกัน

5.5 มีการเสียสละ

ด้านที่สอง กิจกรรมทางในการบำบัดรักษา (A : Alternative treatment activity) ใช้กิจกรรมทางเลือกในการบำบัดฟื้นฟู ที่เหมาะสมกับผู้ป่วยตามสภาพที่เป็นจริงของผู้ป่วย วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ป่วย

2. เพื่อให้ผู้ป่วยได้แสดงออกถึงสิ่งที่ตนเองสนใจในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

3. เพื่อให้ผู้ป่วยรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

กิจกรรมประกอบด้วย

1. ชมรมที่ฉันสนใจ เป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ป่วยได้พัฒนาความสามารถความสนใจเฉพาะตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพด้วยความสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อาทิ เกษตร จัดสวน เคมิภัณฑ์ การอาหาร สิ่งประดิษฐ์ และการตัดเย็บ

2. การฝึกคลายความเครียด อาทิ การฝึกสมาธิ กลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมเข้าจังหวะ และกีฬาสัมพันธ์ ฯลฯ

2.1 การบำบัดด้วยยา

2.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

2.3 อาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ อาสาป้องกันยาเสพติด

2.4 การศึกษา

2.5 กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ด้านที่สาม กระบวนการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือตนเอง (S : Self help) ใช้กระบวนการให้ผู้ป่วยมีการเรียนรู้ และบำบัดรักษาทางกาย จิต สังคม สามารถมีพลังจิตใจเข้มแข็ง โดยปรับสภาพทั้งพฤติกรรม เจตคติ ความรู้สึกและการสร้างสัมพันธ์ภาพ จนสามารถอยู่ได้อย่างปกติสุข และปลอดภัยปลอดภัย ประกอบด้วย

1. การบันทึกและรายงาน
2. การสำรวจตนเอง
3. การตั้งเป้าหมายในชีวิต
4. ทักษะการปฏิเสธ
5. ทักษะการควบคุมตนเอง
6. ทักษะการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์
7. ทักษะในการแก้ปัญหา
8. ทักษะการสื่อสาร
9. การสร้างวินัยในตนเอง

การบันทึกและรายงาน : เป็นการบันทึกเรื่องราวหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วย

เช่น

1. ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในแต่ละเวลา
2. กิจกรรมที่ได้รับปฏิกิริยา แนวคิดที่เกิดขึ้นกับกิจกรรมนั้น ๆ
3. ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
4. ความคิดเห็น การแก้ไข ผลลัพธ์
5. รูปแบบของการให้ความร่วมมือ การแสดงออกด้วยวิธีต่าง ๆ

6. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก

7. การประเมินผล

การสำรวจตนเอง

จุดประสงค์การเรียนรู้ : เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถ

1. ใช้ความฉลาดทางอารมณ์ในการพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ
2. ตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเองในด้านต่าง ๆ

สาระสำคัญ : การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเองของมนุษย์เป็นพื้นฐานของการปรับตัวเกี่ยวกับจุดอ่อน จุดแข็ง ความมุ่งหวังของตนเองในอนาคตและแนวทางแก้ไขตนเองจะทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ด้านที่สี่ การตั้งเป้าหมายในชีวิต (T : Target)

จุดประสงค์การเรียนรู้ : เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถพัฒนาตนเองโดยตนเอง (นำตนเองได้) ฝึกทักษะการตั้งเป้าหมายชีวิต

สาระสำคัญ อนาคตเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถกำหนดได้ด้วยตนเองว่า จะก้าวไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้สำเร็จได้อย่างไร การมีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน มุ่งมั่น รู้จักควบคุมตนเอง ไม่ท้อแท้ต่อปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ จะทำให้ทุกคนไปสู่เป้าหมายนั้น

แนวทางในการสานเป้าหมายในชีวิตให้สำเร็จ คือ ต้องทราบจุดอ่อน/ จุดแข็งของตนเอง มีเป้าหมายที่ชัดเจน สังเกตพฤติกรรมตนเองอย่างสม่ำเสมอ ประเมินตนเองและเตือนตนเองได้ตามความเป็นจริง ให้รางวัล/ลงโทษตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการกระทำที่จะทำให้เราไปสู่เป้าหมายชีวิตทุกขั้นตอน

ทักษะการปฏิเสธ

จุดประสงค์การเรียนรู้ : ผู้ป่วยสามารถปฏิเสธเพื่อน ในสถานการณ์ที่อาจถูกชักชวนไปใช้สารเสพติดได้ถูกต้องตามขั้นตอนการปฏิเสธ

สาระสำคัญ : กลุ่มเพื่อนและบุคคลใกล้ชิด มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมวัยรุ่นอย่างมากการที่ผู้ป่วยมีทักษะในการปฏิเสธเพื่อนหรือบุคคลอื่นที่ชวนไปมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้และขายสารเสพติดอย่างได้ผลโดยไม่เสียสัมพันธภาพ จะช่วยป้องกันผู้ป่วยจากปัญหาสารเสพติดได้

หลักการปฏิเสธ

ปฏิเสธอย่างจริงจัง ทั้งท่าทาง คำพูดและน้ำเสียง เพื่อแสดงความตั้งใจอย่างชัดเจนที่จะขอปฏิเสธ

ใช้ความรู้สึกที่เป็นข้ออ้างประกอบเหตุผล เพราะการใช้เหตุผลอย่างเดียวมักถูกโต้แย้งด้วยเหตุผลอื่นการอ้างความรู้สึกจะทำให้โต้แย้งได้มากขึ้น

การขอความเห็นชอบและแสดงการขอบคุณเมื่อผู้ชวยยอมรับ จะเป็นการรักษาน้ำใจของผู้ชวย

เมื่อถูกเซ้าซี หรือสบประมาท ไม่ควรหวั่นไหวไปกับคำพูดเหล่านั้น เพราะจะทำให้ขาดสมาธิในการหาทางออก ควรยืนยันการปฏิเสธและหาทางออกโดยเลือกวิธีต่อไปนี้

1. ปฏิเสธซ้ำโดยไม่ต้องใช้อ้ออ้างพร้อมทั้งบอกหาทางเลี่ยงจากเหตุการณ์ไป
2. การต่อรอง โดยหากิจกรรมอื่นที่ดีกว่ามาทดแทน
3. การพักผ่อน โดยการขอขีดเวลาออกไปเพื่อให้ผู้ชวยเปลี่ยนความตั้งใจ

ทักษะการควบคุมตนเอง

จุดประสงค์การเรียนรู้ : เพื่อให้ผู้ปวยสามารถ

รับรู้และบอกถึงอารมณ์ตนเองและผู้อื่นได้

ควบคุมอารมณ์ตนเองที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

ฝึกทักษะการควบคุมอารมณ์

สาระสำคัญ : การดำเนินชีวิตของคนเรานั้นจะเผชิญสิ่งต่าง ๆ มากมาย อารมณ์ก็เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์และสิ่งเร้าที่มากกระตุ้น ซึ่งจะเกิดขึ้นทางด้านบวกและทางด้านลบ การแสดงอารมณ์บางอย่างโดยปราศจากการควบคุมอาจก่อให้เกิดผลเสียขึ้นได้ การจัดการหรือควบคุมอารมณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้ โดยมี 4 ขั้นตอน คือ

สำรวจอารมณ์หรือความรู้สึกขณะนั้น เช่น มือสั่น ใจสั่น ตัวสั่น กัดฟัน กำมือ

คาดการณ์ผลดี - ผลเสียของการแสดงอารมณ์นั้นออกมา

ควบคุมอารมณ์ด้วยวิธีต่าง ๆ อาทิ หายใจเข้ายาว ๆ นับเลข 1 – 10 ซ้ำ ๆ

ขอเวลานอก โดยหนีออกจากสถานการณ์นั้น ๆ และกำหนดลมหายใจเข้าออก

สำรวจความรู้สึกของตนเองอีกครั้งซึ่งชนมกับการที่ตนเองควบคุมอารมณ์ได้ การรับรู้อารมณ์ของตนเองทำให้เข้าใจตนเองมากขึ้น และส่งผลให้มีการแสดงอารมณ์ออกได้อย่างเหมาะสม การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นก็เป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากการที่เราสามารถคาดคะเนสภาวะอารมณ์ของผู้อื่นได้ จะทำให้เข้าใจผู้อื่น และสามารถหลีกเลี่ยงหรือมีวิธีการที่จะช่วยเหลือตนเองได้ เมื่อได้รับผลจากอารมณ์ไม่พึงประสงค์จากผู้อื่น

ทักษะการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้ปวยสามารถวิเคราะห์และเตือนตนเองได้

ฝึกทักษะการให้กำลังใจตนเองและผู้อื่น

สาระสำคัญ : เป็นการปลูกฝังให้ผู้ป่วยเรียนรู้การรู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่นสามารถให้กำลังใจตนเองและผู้อื่นได้ ซึ่งจะช่วยให้เสริมสร้างพลังใจ และพัฒนาอารมณ์ ในการต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำให้ตนเองฟื้นทุกข์ได้ ปรับปรุงชีวิตตนเองให้ดีขึ้น

ทักษะในการแก้ปัญหา

จุดประสงค์การเรียนรู้ : เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถอดทนรอคอยและแก้ไขอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

สาระสำคัญ : ความสามารถอดทน อดกลั้น รอคอยต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียดได้อย่างเหมาะสม (Stress tolerance) เป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของบุคคลที่สามารถใช้ความฉลาดทางอารมณ์ มีแนวทางในการจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม รวมทั้งได้ฝึกทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ จะไม่ทำให้เกิดผลกระทบทั้งต่อตนเองและบุคคลรอบข้าง ทำให้มีความสุขกับชีวิตไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน การงาน หรือชีวิตส่วนตัว

ทักษะการสื่อสาร

จุดประสงค์การเรียนรู้ : เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

สาระสำคัญ : การสื่อสารที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และเป็นปัจจัยในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลในครอบครัว และเป็นแนวทางให้เรียนรู้ที่จะปรับตัวในสังคมต่อไป

การสร้างวินัยให้ตนเอง

วินัย หมายถึง ระเบียบสำหรับกำกับการประพฤติให้เป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน

การอยู่ร่วมกันในสังคมหรือแม้แต่ในครอบครัว ต้องมีกฎระเบียบเป็นตัวกำหนดให้เกิดความสุขการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ในการบำบัดรักษาแบบ (FAST Model) จึงจำเป็นต้องมีกฎระเบียบให้ผู้ป่วยยึดถือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นการสร้างวินัยให้เกิดขึ้น

กระบวนการเรียนรู้เพื่อช่วยตนเอง ใช้หลักความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์ในการมีสติ รู้ตนเอง รับรู้ และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น มีความมุ่งมั่น อดทนรอคอย เพื่อไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย และสามารถจัดการกับความขัดแย้งทางอารมณ์ของตนเองคือ

ทักษะความฉลาดทางอารมณ์

1. ทบทวนจิต (Self - awareness) การตระหนักรู้อารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง ความเข้าใจยอมรับตนเอง รู้ถึงความคิดที่ทำให้เกิดอารมณ์ต่าง ๆ รู้จักตนเองทั้งในด้านดีและด้านด้อย สามารถประเมินตนเองตามความเป็นจริง

2. 2. กิจจัดการ (Managing emotion) การจัดการด้านอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ รู้จักเตรียมการรับมือกับอารมณ์ต่าง ๆ ของตนเอง และสามารถแสดงอารมณ์ออกมาได้อย่างเหมาะสม
3. 3. สาณเป้าหมาย (Motivating oneself) มีความสามารถในการจูงใจตนเอง และสร้างแรงบันดาลใจให้บรรลุเป้าหมาย มีความรับผิดชอบ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและเหมาะสม
4. 4. สายใยรัก (Empathy) รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ได้รับความรู้สึกและอารมณ์ของผู้อื่น เข้าใจความแตกต่างของบุคคล สามารถให้อภัยและขอโทษผู้อื่นได้
5. 5. ทักษะสังคม (Handling relationship) มีทักษะทางสังคม สามารถติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

6. โครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองพลทหารราบที่ 9

ในการเตรียมการเพื่อจัดตั้งโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองพลทหารราบที่ 9 สนับสนุน พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ได้ดำเนินการเป็น 3 ด้าน คือ

1. การเตรียมการด้านบุคลากร กองพลทหารราบที่ 9 ได้ให้หน่วยขึ้นตรง กองพลทหารราบที่ 9 พิจารณาคัดเลือก นายทหารสัญญาบัตร 4 นาย และนายทหารประทวน 26 นาย รวม 30 นาย เข้ารับการฝึกอบรมจาก โรงเรียนกิจการพลเรือน กรมกิจการพลเรือนกองทัพบก ตั้งแต่วันที่ 19-31 สิงหาคม 46
2. การเตรียมการด้านสถานที่ กองพลทหารราบที่ 9 ได้ปรับปรุงอาคาร กองบังคับการ หน่วยดูแลรักษาพื้นที่เกษตรกรรม กองพลทหารราบที่ 9 บ้านทุ่งกว้างอย่างเพื่อใช้เป็นแผนก บำบัดรักษา(แผนกพักฟื้น)โดยใช้งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจาก ทบ.
3. การจัด ภารกิจ และขีดความสามารถ ของโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองพลทหารราบที่ 9 ปรัชญาในการปฏิบัติงาน : “คืนคนดีสู่สังคม”

3.1 โครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองพลทหารราบที่ 9 มีการจัดดังต่อไปนี้

3.1.1 กองบังคับการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ประกอบด้วย กองบังคับการ แผนกธุรการและสนับสนุนและหมู่สุทกรรม ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ปกครองบังคับบัญชา กำกับดูแล จัดการสนับสนุนด้านธุรการและการประกอบเลี้ยง

3.1.2 แผนกบำบัดรักษา (แผนกพักฟื้น) ทำหน้าที่แรกรับผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สังเกตพฤติกรรม ดูแลการปรับสภาพร่างกายและจิตใจของผู้เข้ารับการ

ฟื้นฟูสมรรถภาพฯ และเตรียมความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาวิชาชีพ และทักษะในการใช้ชีวิต ต่อไป

3.1.3 แผนกฟื้นฟูสมรรถภาพ (โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง) ทำหน้าที่ปกครอง บังคับบัญชานักเรียนวิวัฒน์พลเมือง หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้สามารถ กลับสังคมได้อย่างมีคุณค่าโดยรับผิดชอบการจัดการศึกษาและการเตรียมความพร้อมทางด้าน ต่าง ๆ เพื่อเตรียมกลับสู่ครอบครัว สังคม หรือชุมชน ของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ต่อไป

3.2 ภารกิจของโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองพลทหารราบที่ 9

โครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองพลทหารราบที่ 9 มีภารกิจ ดังนี้ “ดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตาม พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ให้เป็นคนดี เพื่อส่งกลับคืนสู่สังคม ด้วยการสร้างวินัย ใส่จริยธรรม นำประชาธิปไตย ให้ความรู้ ฟื้นฟูสมรรถภาพ”

โครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) พล. ร.9 เป็นหน่วยดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพให้แก่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในกรณีไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวแบบเข้มงวด โดยอาศัยการสร้าง “กำลังใจ” การให้โอกาสและความเมตตา ตลอดจนใช้วิชาหลัก 5 วิชา ที่ ทบ. กำหนด เป็นกรอบการฝึกอบรม ซึ่ง ได้แก่ วิชาทหารเบื้องต้น วิชาศาสนาและศีลธรรม วิชาอุดมการณ์ประชาธิปไตย การฝึกอบรมวิชาชีพ และการฟื้นฟูสมรรถภาพด้วยการประยุกต์ใช้การบำบัดฟื้นฟูแบบเข้าชั้นทางสายใหม่ หรือ FAST Model

3.3 ซัดความสามารถของโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองพลทหารราบที่ 9 ปัจจุบัน โครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองพลทหารราบที่ 9 สามารถดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยใช้ความจุที่เหมาะสมของสถานที่เป็นเกณฑ์ ได้ดังนี้

3.3.1 แผนกบำบัดรักษา (แผนกพักฟื้น) จำนวน 60 คน

3.3.2 แผนกฟื้นฟูสมรรถภาพ (โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง) จำนวน 120 คน

กล่าวได้ว่าจำนวนที่เหมาะสมของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คือ 180 คน แต่อย่างไรก็ตาม โครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) สามารถรับบุคคลเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ได้ประมาณ 200 คน ตามเกณฑ์ที่กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม กำหนดไว้

เมื่อกระทรวงยุติธรรมได้ออกประกาศเรื่องกำหนดสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตาม พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในจังหวัดพื้นที่ส่วนที่หนึ่ง ตั้งแต่วันที่ 3 มีนาคม 2546 โดยจังหวัดกาญจนบุรี

และจังหวัดนครปฐม อยู่ในส่วนที่หนึ่งด้วย และมีผลบังคับใช้ครบทุกจังหวัดที่ทั่วประเทศในวันที่ 21 เมษายน 2546 ในชั้นต้น โครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองพลทหารราบที่ 9 ได้เปิดทำการ เพื่อสนับสนุน พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ตั้งแต่ 5 มีนาคม 2546 เป็นต้นมา โดยรับผิดชอบพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐมและจังหวัดสุพรรณบุรี ต่อมา กระทรวงยุติธรรมได้ออกประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตาม พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2546 ลงวันที่ 25 เมษายน 2546 โดยยกเลิกการกำหนดจังหวัดพื้นที่รับผิดชอบเพื่อให้สถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแต่ละแห่ง สามารถรับผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากทุกจังหวัดได้ โดยไม่จำกัดจังหวัดพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้การส่งตัวบุคคลเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพฯ สามารถดำเนินการได้อย่างสะดวกและคล่องตัวยิ่งขึ้น

โครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองพลทหารราบที่ 9 เริ่มดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเข้าสู่กระบวนการตาม พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ชุดแรก จากสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2546 ณ ปัจจุบันโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (บังคับบำบัด) กองพลทหารราบที่ 9 ได้รับผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากสำนักงานคุมประพฤติในเขตพื้นที่ โดยได้รับการส่งจากสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดกาญจนบุรี สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครปฐม และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสุพรรณบุรี

7. ตัวแปรที่มีผลกับความคิดเห็น

นริศ บุญประสิทธิ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็น ความพึงพอใจ และพฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารของลูกค้าในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น และความพึงพอใจพฤติกรรมการใช้บริการ พบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของลูกค้าต่อการบริหารจัดการร้านอาหาร พบว่า ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการจูงใจและด้านการควบคุม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. พฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารของลูกค้า พบว่าความถี่ของการใช้บริการ 2-4 ครั้งต่อเดือน ร้านอาหารที่ใช้บริการ คือ ร้านไทรทอง จำนวนคนที่ร่วมรับประทานอาหารแต่ละครั้ง 9 คนขึ้นไป ค่าใช้บริการต่อครั้ง 500-1,000 บาท ระยะเวลาที่เริ่มไปใช้บริการตั้งแต่ 18.01-22.00 น.
3. ระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการร้านอาหาร พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่และด้านส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

4. อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของลูกค้านักบริหารจัดการด้านการวางแผน การจัดองค์การ การจูงใจและการควบคุมแตกต่างกัน ส่วน อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และความถี่ของการใช้บริการ ชื่อร้านอาหารที่ใช้บริการ จำนวนคนร่วมรับประทานอาหาร ค่าใช้จ่ายในการบริการ/ครั้ง ระยะเวลาที่ใช้บริการแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการด้านผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่และการส่งเสริมการตลาดแตกต่างกัน

5. อายุ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหาร ส่วนระดับความคิดเห็นของลูกค้านักบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการร้านอาหาร

ชีวิมาศ เปรมวิมล (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นระดับการตัดสินใจ และพฤติกรรมการซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นระดับการตัดสินใจและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคกับพฤติกรรมการซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

1. ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีสิ่งจูงใจในการซื้อ คือ ยี่ห้อ/ตราสินค้า สถานที่ซื้อเป็นร้านค้าทั่วไป ไม่จำกัดเวลาในการซื้อ ค่าใช้จ่ายในการซื้อ 201-500 บาท เครื่องดื่มที่ซื้อคือ สุรา ซื้อเครื่องดื่มเพิ่มในช่วงเทศกาล สภาวะเศรษฐกิจส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อและระดับดีกรีของเครื่องดื่มคือ 30%

2. ผู้บริโภคมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการร้านจำหน่ายเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ด้านการจัดการองค์การ ด้านการจูงใจ ด้านการวางแผนการจำหน่ายและด้านการควบคุมอยู่ในระดับมาก

3. ระดับการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ด้านสินค้าและผลิตภัณฑ์ และด้านการกำหนดราคาอยู่ในระดับมาก

4. อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและภูมิลำเนาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการร้านเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและภูมิลำเนาต่างกัน มีการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. พฤติกรรมสิ่งจูงใจ พฤติกรรมสถานที่ซื้อ พฤติกรรมค่าใช้จ่ายในการซื้อและพฤติกรรมการเลือกระดับดีกรีของเครื่องดื่มแตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและภูมิลำเนาต่างกัน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เครื่องเค็มแอลกอฮอล์ของผู้บริโภค

8. ระดับความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อการบริหารจัดการกับระดับการตัดสินใจซื้อเครื่องเค็มแอลกอฮอล์ของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์ในระดับมากถึงระดับน้อย

ธนวรรณ นุ่มอยู่ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับความคิดเห็น ความพึงพอใจและพฤติกรรมการกักเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดสระบุรี พบว่า

1. ระดับความคิดเห็นด้านการวางแผน มีระดับความคิดเห็นมาก รองลงมาเป็นการควบคุม ด้านการประสานงาน ด้านการจัดองค์กร มีระดับความคิดเห็นปานกลาง

2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองส่วนใหญ่กักเงินเพื่อไปชำระหนี้ ได้ใช้เงินตามวัตถุประสงค์เป็นบางส่วน กักเงินเพื่อไปประกอบอาชีพเดิม หลังจากกักเงินรายได้มากขึ้น

3. ระดับความพึงพอใจในด้านระยะเวลาการคืนเงินกู้ ด้านกฎระเบียบกองทุนและด้านวงเงินกู้ มีระดับความพึงพอใจมาก รองลงมาเป็นการบริหารงานของคณะกรรมการมีระดับความพึงพอใจปานกลาง

4. การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจ พบว่า อายุแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจด้านกฎระเบียบของกองทุนแตกต่างกัน ส่วนสถานภาพและการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความพึงพอใจในด้านกฎระเบียบของกองทุนและด้านระยะเวลาการคืนเงินกู้แตกต่างกัน ส่วนอาชีพแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจทุกด้านแตกต่างกัน และส่วนรายได้แตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจด้านวงเงินกู้ ด้านกฎระเบียบของกองทุน ด้านระยะเวลาการคืนเงินกู้แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า สถานภาพแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นด้านการวางแผน และการประสานงานแตกต่างกัน ส่วนอาชีพแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นทุกด้านแตกต่างกัน และส่วนรายได้แตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นด้านการวางแผนและด้านการจัดองค์กรแตกต่างกัน

6. สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสาเหตุที่กักเงินและการนำเงินไปประกอบอาชีพ ส่วนรายได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ ส่วนสถานภาพและอาชีพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรายได้หลังการกักเงิน

7. ด้านการงานแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการประสานงานและด้านการควบคุม มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจด้านการบริหารงานของคณะกรรมการ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงถึงระดับปานกลาง ส่วนด้านวงเงินกู้ ด้านกฎระเบียบของกองทุน มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงระดับต่ำ ส่วนด้านระยะเวลาการคืนเงินกู้มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำถึงระดับต่ำมาก

รัชนี้ เฉลยฤกษ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับความคิดเห็น ระดับการตัดสินใจและพฤติกรรมการซื้อขายดอกไม้ของลูกค้า ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

1. ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการร้านดอกไม้ พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการจูงใจ และด้านการควบคุม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. พฤติกรรมซื้อขายดอกไม้ของลูกค้า พบว่า เหตุผลในการซื้อดอกไม้ส่วนใหญ่มีดอกไม้ให้เลือกหลากหลายชนิด ส่วนรูปแบบการจัดดอกไม้ส่วนใหญ่ดอกไม้เดี่ยวรวมจัดเป็นช่อ

3. ระดับการตัดสินใจซื้อดอกไม้ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

4. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการร้านดอกไม้ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการร้านดอกไม้ ด้านการวางแผน ด้านการจูงใจ ด้านการควบคุมแตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาและอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการร้านดอกไม้ ด้านการจัดองค์กรและด้านการจูงใจแตกต่างกัน ส่วนสถานภาพและศาสนาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการร้านดอกไม้ ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน

ภราดร แซ่มสู่น (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับความคิดเห็น ระดับความพึงพอใจ และพฤติกรรมการใช้บริการรถตู้ร่วมบริการสาธารณะ พบว่า

1. พฤติกรรมใช้บริการรถตู้ร่วมบริการสาธารณะของผู้ใช้บริการเพื่อติดต่อธุรกิจมีการใช้บริการนาน ๆ ครั้ง ช่วงเวลาที่ใช้บริการ คือช่วงสายถึงบ่ายและใช้เวลาในการรอรถตู้ ประมาณ 11-15 นาที เลือกใช้รถตู้ร่วมบริการสาธารณะในสภาพการจราจรแบบคลองตัวปกติ

2. ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถตู้ร่วมบริการสาธารณะ มีระดับความพึงพอใจด้านอัตราค่าบริการ ด้านความปลอดภัยในการใช้บริการ ด้านความสะดวกในการเข้ามาใช้บริการ และด้านความเชื่อถือได้ของการให้บริการมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านระยะเวลาในการเดินทาง ด้านพนักงาน ด้านความสะดวกสบายในการใช้บริการ มีระดับความพึงพอใจมาก

3. ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ รถตู้ร่วมบริการสาธารณะ มีระดับความคิดเห็นด้านการวางแผน และด้านแรงจูงใจ มากที่สุด รองลงมาด้านการจัดองค์กรและด้านการควบคุม มีระดับความคิดเห็นมาก

4. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการรถตู้ร่วมบริการสาธารณะ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ พบว่า การศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการจัดองค์กรแตกต่างกัน ส่วนสถานภาพแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหาร

จัดการด้านการจูงใจแตกต่างกัน และส่วนอาชีพแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการวางแผนแตกต่างกัน

ฉฐพร ลิทธิชัย (2547 : 132-134) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ติดยาเสพติดจากสถาบันราชภัฏรำไพพรรณีที่มีต่อการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ติดยาเสพติดที่มีต่อการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้ติดยาเสพติดที่มีต่อการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด มีความรู้เกี่ยวกับการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด มีความสนใจเกี่ยวกับการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดอยู่ในระดับมาก จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าผู้ติดยาเสพติดที่มีสถานภาพต่างกัน และมีความรู้เกี่ยวกับการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดและมีความสนใจเกี่ยวกับการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศักดิ์สิทธิ์ คาวินชัย (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ความผูกพันต่อองค์กร และลักษณะงานที่ปฏิบัติของข้าราชการทหารในกองบัญชาการกองทัพบก พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของข้าราชการทหารส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความผูกพันต่อองค์กร พบว่า ข้าราชการทหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความผูกพันขององค์กรภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านความคาดหวังที่จะใช้ความพยายามเพื่อประโยชน์ต่อองค์กรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. การปฏิบัติงานของข้าราชการทหารพบว่า ข้าราชการทหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านความน่าเชื่อถือขององค์กรมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

4. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ ระดับการศึกษา และระดับยศแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้านการควบคุมแตกต่างกัน และส่วนระยะเวลาที่ปฏิบัติงานแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้านการจัดองค์กรแตกต่างกัน

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรมการบำบัดยาเสพติดมีผลงานวิจัยค่อนข้างน้อยและไม่มีความหลากหลายส่วนใหญ่จะเป็น

วิชาชีพอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์แล้วเห็นว่า สามารถนำมาประกอบในการวิเคราะห์และอภิปรายผล ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผลงานวิจัยที่ได้ศึกษาค้นคว้ามา ดังมีรายละเอียด ต่อไปนี้

ณัฐ เลิศฤทธิ์ (2549 : 124-128) ได้ศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของพนักงานที่มีต่อการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด เปรียบเทียบความคิดเห็นและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานที่มีต่อการบริหารจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ พนักงานที่มีต่อการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า

1. พนักงานส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 39-45 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 21-43 ปี
2. มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการวางแผน และด้านการจัดองค์การ อยู่ในระดับมากที่สุด
3. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานที่มีต่อการบริหารจัดการเทคโนโลยี สารสนเทศ ด้านฮาร์ดแวร์ ด้านซอฟต์แวร์ ด้านบุคลากร ด้านข้อมูลสารสนเทศ ด้านระเบียบ ปฏิบัติ/กระบวนการ และด้านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมาก
4. เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็น และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่มีต่อการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาและสังกัดส่วน/สำนักงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบแตกต่างกัน มีระดับ ความคิดเห็นและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่มีต่อการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ แตกต่างกัน
5. ความคิดเห็นด้านการวางแผนไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของพนักงาน ส่วนความคิดเห็นด้านการจัดการองค์การ ด้านการสั่งการ/จูงใจ ด้านการ ประสานงานและด้านการควบคุมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน

อรจิรา เนตรอารีย์ (2543 : 73-75) ได้ศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกอบรมของ พนักงานธนาคารออมสิน เจตคติต่อการเข้าฝึกอบรมของพนักงานธนาคารออมสินรวมทั้งเปรียบเทียบ เจตคติของพนักงานธนาคารออมสินที่มีต่อการฝึกอบรมโดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง สถานภาพสมรสและประสบการณ์เข้ารับการอบรม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า

1. พนักงานทั้งหมดต้องการที่จะเข้าฝึกอบรมอีก ส่วนใหญ่ต้องการฝึกอบรมเพื่อเพิ่ม เทคนิคในการปฏิบัติงานและเห็นว่าควรจัดฝึกอบรมให้ในอันดับแรก คือระดับ 2-4

2. พนักงานมีเจตคติต่อการเข้าฝึกอบรมโดยภาพรวม และเจตคติในด้านประโยชน์ของการฝึกอบรม ด้านหลักสูตร ด้านวิทยากร ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับดี ส่วนเจตคติต่อการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

3. พนักงานที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน สถานภาพสมรสและประสบการณ์ในการฝึกอบรมที่แตกต่างกัน จะมีเจตคติต่อการเข้าฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. พนักงานที่มีอายุงานต่างกันมีเจตคติต่อการเข้าฝึกอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพนักงานที่มีอายุงานระหว่าง 6-10 ปี มีเจตคติต่อการเข้ารับการฝึกอบรมดีกว่าพนักงานที่มีอายุงาน 11 ปี ขึ้นไป

กรมราชทัณฑ์ (2546 : 85-90) ได้ทำการติดตามประเมินผลโครงการ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (เกษตร โยธิน) รุ่นที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้รับการฝึกอบรมที่มีต่อการกระทำผิด
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้รับการฝึกอบรมที่มีต่อการบริหารจัดการในโครงการ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (เกษตร โยธิน)
3. เพื่อศึกษาว่าผู้รับการฝึกอบรมได้รับทักษะหรือความรู้ จากการฝึกอบรมมากน้อยเพียงใด และจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับอบรมไปใช้ในชีวิตหรือไม่ อย่างไร
4. เพื่อศึกษาผลของการฝึกอบรมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
5. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (เกษตร โยธิน) รุ่นที่ 1

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโครงการ ครูฝึก และนักเรียนพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโครงการพบว่า
 - 1.1 ด้านประโยชน์ของวิชาที่จัดให้อบรม พบว่า วิชาที่จัดให้ฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อยู่ในระดับสูง สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อยู่ในระดับสูง ทำให้นักเรียนมีความสำคัญในการเป็นคนดีได้อยู่ในระดับสูง
 - 1.2 ด้านการบริหารจัดการโครงการ พบว่า ด้านครูฝึกมีการคัดเลือกอย่างมีเกณฑ์โดยผ่านการอบรมหลักสูตร FAST MODEL และมีจำนวนเพียงพอ
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูฝึก พบว่า

2.1 ด้านประโยชน์ของวิชาที่จัดให้อบรม พบว่า วิชาที่จัดให้ฝึกอบรมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อยู่ในระดับสูง สามารถนำไปประกอบอาชีพได้อยู่ในระดับปานกลาง ทำให้นักเรียนมีความสำคัญในการเป็นคนดีได้อยู่ในระดับสูง

2.2 ด้านการบริหารจัดการ โครงการ พบว่า ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ครูฝึกส่วนใหญ่เห็นว่ามีความเหมาะสมและเพียงพอ มีการแนะนำอาชีพการดำรงชีวิตและการจัดงาน ควรมีการนำครอบครัวมามีส่วนร่วมในโครงการ หลักสูตรและกิจกรรมการฝึกมีความเหมาะสม ทั้งการฝึกภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า

3.1 นักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับว่ากระทำความผิศจริง และโทษที่ได้รับมีความเหมาะสม

3.2 ความรู้และประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม/ความสำคัญในการเป็นคนดี นักเรียนเห็นว่ารายวิชาต่าง ๆ ที่ได้รับการอบรมสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพ และใช้ในชีวิตประจำวันได้อยู่ในระดับสูง

3.3 ทักษะของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการบริหารจัดการ พบว่า ครูฝึกมีความสามารถในทุกด้านอยู่ในระดับสูง วัสดุอุปกรณ์ในการฝึกต่าง ๆ การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งอาคารและสถานที่ ยังไม่เหมาะสมและมีไม่เพียงพอ หลักสูตรและกิจกรรมการฝึกอบรมในวิชาต่าง ๆ ทุกวิชามีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง

3.4 นักเรียนได้รับความรู้ แนวคิดทักษะและประสบการณ์ใหม่จากการฝึกอบรมอยู่ในระดับสูง การฝึกได้เสริมสร้างเจตคติและพฤติกรรมที่ดีอยู่ในระดับสูง มีความมั่นใจว่าจะนำสิ่งที่ได้จากการฝึกอบรมไปประกอบอาชีพได้ สามารถกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น

เสน่ห์ วิริยะเจริญธรรม (2543 : 64) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการป้องกัน ด้านการปราบปราม ด้านการบำบัดรักษา และด้านการฟื้นฟู โดยจำแนกตามระดับผลการเรียน และสถานภาพของครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาในสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ด้านการปราบปรามเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านการฟื้นฟู ด้านการบำบัดรักษา และด้านการป้องกันตามลำดับ

2. นักศึกษาที่มีระดับผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นว่า วิทยาลัยในสังกัด กองวิทยาลัยเทคนิค ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรดำเนินแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งภาพรวมและรายด้าน

3. นักศึกษาที่มีสถานภาพของครอบครัวต่างกันมีความคิดเห็นว่า วิทยาลัยในสังกัด กองวิทยาลัยเทคนิค ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรดำเนินแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ในด้านการปราบปราม

สุเมตตรา ปลาตะเพียนทอง (2543 : 125-131) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สำหรับครูสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกี่ยวกับการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา สำหรับครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม

จากการศึกษาพบว่าปัญหาการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหา เสพติดในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และครูมีความต้องการอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดอยู่ในระดับมาก โดยต้องการรับการฝึกอบรมด้วยวิธี การบรรยาย การศึกษา วิทยากร และการศึกษาดูงาน ใช้เวลาในการจัดการอบรมจำนวน 3 วัน

การยกร่างหลักสูตร ได้ยกร่างหลักสูตรตามข้อมูลความต้องการในการฝึกอบรมของ ครูผู้สอนใน 6 องค์ประกอบหลัก คือหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาวิชา/ระยะเวลาการ ฝึกอบรม/รายละเอียดเนื้อหา วิธีการจัดฝึกอบรมและกิจกรรม และการประเมินผล หลักสูตรมีเนื้อหา 2 หมวดวิชา 5 หน่วยความรู้

การประเมินหลักสูตร เพื่อปรับปรุงหลักสูตรพบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมร้อยละ 95.7 กิจกรรมการฝึกอบรมมีการบรรยาย การฝึกปฏิบัติ การศึกษา วิทยากร และการศึกษาดูงาน เกณฑ์การผ่านการอบรม ผู้เข้ารับการอบรมต้องทำข้อสอบถูกต้อง ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ส่งงานตามเวลาและมีเวลาเข้ารับการอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป

สุดปราณี ศรีโกมุท (2546 : 138-143) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการ บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2543-2544 โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อทราบสถานะแวดล้อมที่มีผลกระทบ (Context) ต่อการบำบัดรักษาเสพติดใน รูปแบบต่างๆ เพื่อทราบความเหมาะสมในการดำเนินงาน (Process) และเพื่อทราบผลผลิตของ โครงการบำบัดรักษา ยาเสพติดในรูปแบบต่างๆ จากการวิจัยประเมินผลพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการ บำบัดรักษาในพื้นที่ คือ ลักษณะที่ตั้งที่เอื้อต่อการหายเสพติดมาเสพง่าย ความหลากหลายของ

ชุมชนและกลุ่มคน สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม ความเชื่อและเจตคติที่ไม่ถูกต้องของญาติและผู้เสียหายเสพติด เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบำบัดรักษา

ผลของการติดตามหลังการบำบัด 1 ปี 6 เดือน ในผู้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพปี พ.ศ. 2543 พบว่าผู้เข้ารับการบำบัดฯ เลิกเสพหลังการบำบัดฯ ได้ ร้อยละ 28.6 และผลการติดตามหลังการบำบัด 6 เดือนของผู้เข้ารับการบำบัดในปี พ.ศ. 2544 พบว่าเลิกเสพร้อยละ 48.4

สุพิศ จันทะพิงค์ (2544 : 101-102) ได้ทำการวิจัยเรื่องการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยกระบวนการประชาสังคม : ศึกษากรณีบ้านเขาโคกแผ่นดิน ตำบลท่าบ่อ อำเภอนาทะโก จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการเคลื่อนไหวทางสังคม กระบวนการก่อตัวของประชาสังคม กลไกดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน จากการวิจัยพบว่า

พัฒนาการของการเคลื่อนไหวทางสังคม เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2527 โดยพระครูดงคัมภีรบาทในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านและพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้น ปี พ.ศ. 2541 เกิดการแพร่ระบาดของยาบ้าใน หมู่บ้าน จึงเกิดกระบวนการก่อตัวของชุมชน เป็นประชาสังคมเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดของหมู่บ้าน โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. เกิดความตระหนักของผู้นำและประชาชนต่อปัญหาการใช้ยาเสพติดในหมู่บ้าน ทำให้ทุกฝ่ายร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหายาอย่างเร่งด่วน
2. มีการรวมตัวของกลุ่มบิดามารดาผู้ติดยาเสพติด ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อหาทางบำบัดผู้ติดยาเสพติด
3. เกิดกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านอย่างเป็นระบบ
4. มีกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหา
5. การดำเนินการที่เกิดประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ส่งผลให้มีการรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

กลไกดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด เริ่มจากผู้นำชุมชนและกรรมการหมู่บ้านให้ข้อมูลแก่กลุ่มผู้ปกครองผู้เสียหาย จนเกิดความตระหนักและมีความคิดที่จะร่วมกันดำเนินงานเพื่อตอบสนองการแก้ปัญหา ส่วนกลุ่มผู้เลิกเสพยามีความต้องการที่จะหยุดใช้ยาเสพติด จึงรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการจัดการให้ตนเองห่างไกลจากตัวกระตุ้นในการเสพยา ส่วนสถาบันศาสนาก็มีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหา โดยการอบรมสั่งสอนคุณธรรม จริยธรรม และมีส่วนร่วมในการจัดโครงการบำบัดยาเสพติดในชุมชน

วัฒนชัย สุนทรวัฒน์ (2545 : 100-101) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ต่อมาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามาตรการ วิธีการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังที่คดียาเสพติด ความพึงพอใจของผู้ต้องขังคดียาเสพติดต่อมาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งแสวงหามาตรการใหม่เพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขมาตรการหรือนโยบายในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ต้องขังที่คดียาเสพติดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลการศึกษาพบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา อาชีพก่อนต้องโทษส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 3,001-12,000 บาท ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ส่วนมากอยู่ร่วมกับบิดามารดา ยาเสพติดที่ใช้มากที่สุดคือยาบ้า ระยะเวลาการติดยาเสพติดส่วนมากอยู่ระหว่าง 1-3 ปี ไม่เคยผ่านการบำบัดรักษามาก่อนต้องโทษ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ขณะตอบแบบสอบถามได้รับการบำบัดในรูปแบบกายบำบัด

การศึกษาคความพึงพอใจของผู้ต้องขังคดียาเสพติดต่อมาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25) ทางด้านกายบำบัดกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24) ทางด้านจิตบำบัดกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.30) ทางด้านอาชีพะบำบัด กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.05) ทางด้านกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.34) ทางด้านชุมชนบำบัดเมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.23) ต่อมาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในทุก ๆ ด้าน ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ต้องขังทางด้านรายได้เฉลี่ย สถานภาพสมรส และสถานภาพทางครอบครัวที่แตกต่างกันจะมีผลต่อความพึงพอใจที่แตกต่างกัน ส่วนอายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนต้องโทษ ยาเสพติดที่เคยใช้มากที่สุด ระยะเวลาในการติดยาเสพติด การผ่านการบำบัดก่อนต้องโทษ และรูปแบบปัจจุบันที่ได้รับการบำบัดรักษาที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อความพึงพอใจ

เริงฤทธิ์ แพรวงษ์ (2543 : 80-82) ได้ทำการศึกษาเจตคติของผู้ต้องขัง ต่อการฝึกอาชีพในเรือนจำกลาง กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2542 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเจตคติต่อการฝึกอาชีพ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.956 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ต้องขังมีเจตคติต่อคนฝึกอาชีพ ด้านการยอมรับในตัวครู ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ และรวมทั้งสองด้านอยู่ในระดับดี

2. ผู้ต้องขังต่างประเภทกัน มีเจตคติต่อคนฝึกอาชีพ ด้านการยอมรับในตัวครู ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ และรวมทั้งสองด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกัน มีเจตคติต่อการฝึกอาชีพ ด้านการยอมรับในตัวครู ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ และรวมทั้งสองด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. ผู้ต้องขังที่มีการศึกษาต่างกัน มีเจตคติต่อการฝึกอาชีพ ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการยอมรับในตัวครู และรวมทั้งสองด้าน
5. ผู้ต้องขังที่สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ก่อนต้องโทษ และวิชาที่เข้าฝึกต่างกัน มีเจตคติต่อการฝึกอาชีพแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นุศรา แก้วสนธิ (2542 : 73-74) ได้ศึกษาทัศนคติของพลทหารกองประจำการต่อการฝึกวิชาชีพของทหารกองประจำการก่อนปลด โดยการศึกษาจากทหารกองประจำการ สังกัด กองพลทหารม้าที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับทัศนคติของพลทหารกองประจำการต่อการฝึกวิชาชีพก่อนปลด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั้น ได้แก่กลุ่มพลทหารกองประจำการที่มีความแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ กลุ่มพลทหารกองประจำการที่มีความแตกต่างกันด้านพื้นฐานความรู้ก่อนเข้าเป็นกองประจำการ กลุ่มพลทหารกองประจำการที่มีความแตกต่างกันด้านรายได้ก่อนเข้าเป็นกองประจำการ และกลุ่มของพลทหารกองประจำการที่มีความแตกต่างกันด้านอาชีพหลักก่อนเข้าเป็นกองประจำการ

ถ้าโย สาเกตู (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเจตคติของผู้ต้องขัง ต่อการฝึกอาชีพในเรือนจำกลาง จังหวัดสมุทรปราการ ปี พ.ศ. 2541 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเจตคติต่อการฝึกอาชีพ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.956 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ต้องขังมีเจตคติต่อคนฝึกอาชีพ ด้านการยอมรับในตัวครู ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ และรวมทั้งสองด้านอยู่ในระดับดี
2. ผู้ต้องขังต่างประเภทกัน มีเจตคติต่อคนฝึกอาชีพ ด้านการยอมรับในตัวครู ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ และรวมทั้งสองด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้ต้องขังที่มีอายุต่างกัน มีเจตคติต่อการฝึกอาชีพ ด้านการยอมรับในตัวครู ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพ และรวมทั้งสองด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. ผู้ต้องขังที่มีการศึกษาต่างกัน มีเจตคติต่อการฝึกอาชีพ ด้านการยอมรับคุณค่าของการฝึกอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการยอมรับในตัวครู และรวมทั้งสองด้าน
5. ผู้ต้องขังที่สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ก่อนต้องโทษ และวิชาที่เข้าฝึกต่างกัน มีเจตคติต่อการฝึกอาชีพแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ